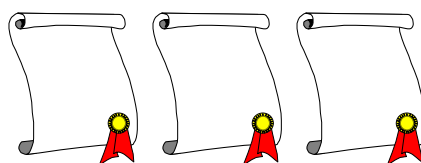


ชุดฝึกอบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษา

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

ชุดที่ 10

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา



คณะวิจัย

นายสุดใจ ทองอ่อน หัวหน้าคณะ

นายสมเดช ดอกดวง

นายนุสร จำปาวัลย์

นางณัฏฐ์ธิตา ศิริรัตน์

นายพิสุทธิ บุญเจริญ

เอกสารนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

สตร.ข.7

พ.ศ. 2546

สพบ.

ก

คำชี้แจง

ด้วยความเชื่อพื้นฐานที่ว่า นโยบาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่มีความเกี่ยวข้องกับที่สำคัญและมีคุณค่า มีประโยชน์เป็นอย่างมากต่องานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ได้แก่ นโยบายการพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด [*Child center*] การวิจัยและพัฒนา [*R&D*] นวัตกรรมในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบและยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างเหมาะสม กับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในยุคปฏิรูประบอบราชการและปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดคุณภาพ มีประสิทธิภาพด้วยวิธีการที่สะดวก ประหยัดนั้น เป็นจุดสำคัญและมีความจำเป็นอย่างสูงยิ่ง กอปรกับคณะผู้วิจัยตระหนักดีว่า หากนำนโยบาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต [*Quality of Life*] ของนักเรียนต่างดั่งกล่าวมาปรับใช้ในการสร้างนวัตกรรม [*Innovation*] ในรูปของ สื่อหลัก เน้นที่ การสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เน้นการสร้างโดยการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารที่จะเป็นผู้ใช้สื่อหลักเหล่านั้น เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารโดยตรงที่ทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้นำสื่อหลักเหล่านั้นไปใช้ในการบริหารจัดการและใช้ในการเรียนการสอนด้วยแล้ว เชื่อว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น กับทั้งยังส่งผลต่อการลดต้นทุนของงานพัฒนาบุคลากรได้อย่างมากและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกทางหนึ่ง จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยสร้าง สื่อหลัก ขึ้น 22 ชุด คือ

สื่อหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองจำนวน 6 ชุด

คือ

ชุดที่ 1 การปฏิรูประบอบราชการทางการศึกษา

ชุดที่ 2 การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ชุดที่ 3 การบริหารการศึกษาตามแนวทางการสร้างระบบบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ดี (ชุดที่ 1-3 ยึดตามแนวทางของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ [*New Public Management*] ของ ก.พ.)

ชุดที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 5 ส

ชุดที่ 5 ยุทธศาสตร์ PPIMERD

ชุดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

บ

สื่อหลักสำหรับครู ได้แก่ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 7 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 8 เทคนิคการวิจัยโรงเรียนและชั้นเรียน [SPAR& CPAR]

ชุดที่ 9 การวัดผลประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ **[Workshop Packages]** สำหรับ
ผู้บริหาร และครู จำนวน 5 ชุด คือ

ชุดที่ 10 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการ

ศึกษา **[Data & Information
Analysis]**

ชุดที่ 11 เทคนิคการวิจัยโรงเรียนและชั้นเรียน [SPAR& CPAR]

ชุดที่ 12 การวิเคราะห์เด็กนักเรียน [Child Analysis]

ชุดที่ 13 การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค การเรียนแบบร่วม
แรงร่วมใจ **[Cooperative Learning]**

ชุดที่ 14 การวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา [Evaluation &
Development : E & D]

คู่มือพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน 8 ด้าน ๗ละ 1 ชุด รวม 8 ชุดคือ

ชุดที่ 15 ด้าน ความเก่ง

ชุดที่ 16 ด้านความแข็งแรง

ชุดที่ 17 ด้านความดี

ชุดที่ 18 ด้านการมีรายได้

ชุดที่ 19 ด้านมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ชุดที่ 20 ด้านการมีขนบธรรมเนียมประเพณี

ชุดที่ 21 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ชุดที่ 22 ด้านมีความสุข

ทั้งนี้อยู่ภายใต้โครงการ การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน ได้รับการสนับสนุนเงินทุนวิจัยจาก สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2546

ค

การจัดทำชุดฝึกอบรมทั้ง 22 ชุดนี้เน้นให้ผู้ผู้ใช้เกิดคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้านเป็นอย่างน้อย คือ

- 1.ด้านความรู้ ความจำ
- 2.ความเข้าใจ
- 3.ความตระหนัก
- 4.การประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอน

ในการจัดทำแผนการสอน/บันทึกการสอน พึงระบุ ไว้ให้ชัดเจน ใน

- 1.จุดประสงค์การสอน
- 2.เนื้อหา/สาระที่จะสอน
- 3.ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.ขั้นวัดและประเมินผลการสอน

2. ผู้นิเทศ (ทั้งนิเทศภายในและภายนอก)

ผู้นิเทศพึงใส่ใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่า ได้สอน ตามแผนการสอน /บันทึกการสอน ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

3. ผู้บริหาร

ผู้บริหารพึงใส่ใจในการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ในโรงเรียน ให้เน้นให้เกิด ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและ นำไปใช้ได้

อาจกระทำโดย

- 3.1 กำหนดเป็นนโยบาย [POLICY]ไว้
- 3.2 กำหนดเป็นแผนพัฒนา แผนงาน โครงการ กิจกรรม[PLAN]

3.3 มีการกำกับ ควบคุม ดูแล [MONITORING]

3.4 มีการวัด/ประเมินผล [ASSESSMENT]

3.5 รายงานผลต่อสาธารณะ [REPORTING]

ง

4. นักวิชาการ

นักวิชาการ (นักวิชาการ : ให้หมายรวมเอาทั้ง นักวิชาการ นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ นักวิเคราะห์ นักวิจัย ตลอดจนกระทั่งผู้สนใจใฝ่รู้ทั่วไป) พึ่งทำการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ [BODY OF KNOWLEDGES] ด้านการพัฒนาส่งเสริมการจัดการศึกษาและอบรมให้เกิด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ในตัวเด็กนักเรียน ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป โดยให้มีผลงานการวิจัยปรากฏขึ้นเป็นหลักฐาน

5. นักพัฒนาหลักสูตร

นักพัฒนาหลักสูตร พึงตระหนักในข้อกำหนดของกฎหมายที่ได้กำหนดให้ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิด *ความรู้คู่คุณธรรม* ในตัวผู้เรียน ดังกล่าวนี โดยต้องสร้างความรู้ ทำความเข้าใจต่อผู้เกี่ยวข้องทั้ง ครูผู้สอน ผู้นิเทศ ผู้บริหาร นักวิชาการ นักวิเคราะห์ นักวิจัย ตลอดจนประชาชน ผู้ปกครองทั่วไปให้กว้างขวาง ถ้วนทั่ว โดยประกาศ ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่สื่อสารมวลชนทั้งหลาย เพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้เกิดแก่บุคคลดังกล่าวต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพึงกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกระบวนการหลักสูตร (กระบวนการหลักสูตร : การสร้าง การนำไปใช้ การพัฒนาซึ่งหลักสูตรทั้งหลักสูตรกลางและหลักสูตรท้องถิ่น)

6. ผู้ปกครองต้องคอยเฝ้าและสนใจในพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเองว่า บุตรหลานมี พฤติกรรมอันสื่อแสดงว่ามี *คุณภาพชีวิต* ที่พึงประสงค์ปรากฏขึ้น หรือไม่เพียงใด ไม่เพียงแต่คอยจ้องดูแต่ว่าเด็กเก่งหรือไม่เพียงใดเท่านั้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดฝึกอบรมนี้มีความรู้ ความจำ เกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของชุดฝึกอบรมนี้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการของตนเองได้ต่อไป

จ

การเตรียมตัวในการศึกษา

ก่อนการศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ ขอให้ท่านตรวจเอกสารที่รับมาว่าครบทุกหน้าหรือไม่ ขอให้เลือกเวลาว่างจากหน้าที่การงานและภาระส่วนตัวต่างๆเพื่อศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ตามลำดับแต่ละบท/หน่วย ขอให้ท่านใช้เวลาว่างศึกษาด้วยความสบายใจ

การประเมินผลก่อนและหลังเรียน

ชุดฝึกอบรมนี้มีแบบประเมินผลก่อนและหลังเรียน ฉะนั้นก่อนท่านจะศึกษาชุดฝึกอบรมในแต่ละชุด ขอให้ท่านทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งมีคำถามอยู่ก่อนเริ่มศึกษาเนื้อหาเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของตนเองก่อนที่จะศึกษาเนื้อหาในชุดฝึกอบรม หลังจากศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละบทแล้ว ขอให้ทำแบบประเมินผลหลังการเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าท่านมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานของท่านเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนในแต่ละชุดวิชาหรือไม่

สารบัญ

หน้า

รายละเอียดวิชาการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา	1
แบบทดสอบก่อนเรียน (PRETEST)	2
บทที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผน	5
ข้อมูล (DATA)	7
สารสนเทศ (INFORMATION)	9
ระบบสารสนเทศ (INFORMATION SYSTEM)	10
ดัชนี (INDICATOR)	12
กิจกรรมท้ายบทเรียน แบบทดสอบท้ายบทที่ 1	21
บทที่ 2 วิธีการดำเนินการวิเคราะห์	23
วัตถุประสงค์ / นโยบาย / เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษา	32
กิจกรรมท้ายบทเรียน แบบทดสอบท้ายบทที่ 2	39
บทที่ 3 การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์	41
ข้อกำหนดในการศึกษาวิเคราะห์	42
แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล	46
กิจกรรมท้ายบทเรียน แบบทดสอบท้ายบทที่ 3	50
บทที่ 4 ตัวอย่างการศึกษาวิเคราะห์ด้านปริมาณและด้านคุณภาพ	52
การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาด้านปริมาณ	54
การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาด้านคุณภาพ	65
กิจกรรมท้ายบทเรียน	72
แบบทดสอบหลังเรียน (POSTTEST)	74
กระดาษคำตอบ	77
หนังสืออ้างอิง	78
คณะผู้จัดทำ	79

รายละเอียดวิชา

เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดฝึกอบรมนี้สามารถ

1. บอกความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ ของเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ได้
2. อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ได้
3. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า ประโยชน์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ได้
4. ประยุกต์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

แบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

- 1 ข้อใดเป็น ข้อมูลเชิงปริมาณ
 ๙. จำนวนสมาชิกในห้องเรียน
 ๒. เพศ
 ๓. สถานภาพสมรส
 ๔. อาชีพ
- 2 ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Input
 ๙. การนำเสนอ
 ๒. การเปรียบเทียบ
 ๓. คัดลอก
 ๔. การรวบรวมข้อมูล
- 3 ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Process
 ๙. การนำเสนอ
 ๒. การเปรียบเทียบ
 ๓. การจัดหาข้อมูล
 ๔. การรวบรวมข้อมูล
- 4 ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Output
 ๙. การนำเสนอ
 ๒. การเปรียบเทียบ
 ๓. การจัดหาข้อมูล
 ๔. การรวบรวมข้อมูล
- 5 ข้อใดจัดอยู่ในดัชนีที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับ ปริมาณ
 ๙. อัตราการขาดเรียน
 ๒. อัตราการสอบได้
 ๓. อัตราการเรียนซ้ำชั้น
 ๔. อัตราพื้นที่นักเรียนต่อห้องเรียน
- 6 ข้อใดจัดเป็นดัชนีแสดงให้เห็นถึงการ ให้บริการ
 ๙. อัตราการขาดเรียน

- ๖. อัตราการสอบได้
 - ๗. อัตราการเรียนซ้ำชั้น
 - ๘. อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร
- 7 ในปัจจุบันการจัดการศึกษาให้แก่ประชากรในชาติยังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาการศึกษาทางด้านใดของไทย
- ๙. ด้านการบริหารการจัดการ
 - ๖. ด้านคุณภาพ
 - ๗. ด้านปริมาณ
 - ๘. ถูกทั้งข้อ ก , ข และ ค
- 8 ข้อใดคือเป้าหมายของการผลิตและพัฒนากำลังคน
- ๙. มีสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาครบทุกจังหวัด
 - ๖. นักเรียนในสถานศึกษาปลอดภัยจากสารเสพติด
 - ๗. ประชากรในวัยแรงงานทั่วไปได้รับความรู้พื้นฐาน
 - ๘. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 9 ข้อใดคือเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีพ
- ๙. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างดี
 - ๖. มีกระบวนการเรียนที่นำไปสู่การสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - ๗. มีการจัดทำแผนและติดตามประเมินผลร่วมกัน
 - ๘. มีการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 10 ข้อใดคือเป้าหมายของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๙. มีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตย
 - ๖. มีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยยาเสพติดและโรคเอดส์
 - ๗. มีการให้ความรู้และบริการด้านพลศึกษา สุขศึกษา อย่างทั่วถึง
 - ๘. มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีความก้าวหน้า และความภูมิใจในอาชีพ
- 11 ขั้นตอนเรียนรู้มุ่งสู่อาชีพโดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยทั้งหมดกี่ขั้นตอน
- ก. 5 ขั้นตอน

ข. 4 ขั้นตอน

ค. 3 ขั้นตอน

ง. 2 ขั้นตอน

12 ข้อใดต่อไปนี้เป็นคำจำกัดความของคำว่า “ กระบวนการ “

๙. process

๖. Psychomotor

๗. cognitive

๘. affective

13 ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกของการศึกษาวิเคราะห์

๙. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Data)

๖. ศึกษาวิเคราะห์สารสนเทศ (Information)

๗. นำเสนอสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนา

๘. ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา

14 คุณลักษณะ เก่ง แข็งแรง ดี มีรายได้ มีประชาธิปไตย มีความปลอดภัย มีความสุข เกี่ยวข้องกับข้อใด

๙. INFORMATION

๖. PROCESS

๗. QUALITY OF LIFE

๘. QUANTITATIVE DATA

15 ข้อใดเรียงลำดับการจัดกระทำข้อมูลได้ถูกต้อง

๙. OUTPUT, INPUT, PROCESSING

๖. INPUT, OUTPUT, PROCESSING

๗. OUTPUT, PROCESSING, INPUT

๘. INPUT, PROCESSING, OUTPUT

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผน



วัตถุประสงค์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบความหมายความสำคัญและชนิดของข้อมูลและสารสนเทศ รวมไปถึงดัชนีตัวชี้วัด ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา

ความสำคัญของวิธีการดำเนินการศึกษา

เรารู้กันดีอยู่แล้วว่าผู้บริหารในยุคไม่สมัยที่ใช้ชีวิตทำงานในองค์กร องค์กรต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นี้ นั้น ต้องทำต้งทำใจให้เป็นคนทันสมัย ใหม่เสมอต้องเป็นผู้ที่ทันโลก ทันคน ทันการณ์ ทันเวลาและทันวิทยาการใหม่ ๆ

ประโยชน์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

1. ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงความหมายและชนิดข้อมูล (DATA) และสารสนเทศ (INFORMATION) และดัชนีชี้วัดต่าง ๆ ด้านการศึกษา
2. มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา รู้จักวิธีปฏิบัติการในการกำหนดแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา
3. สามารถนำเอาดัชนีที่จำแนกไว้แล้วนั้นไปปรับปรุงใช้งานให้เกิดประโยชน์ได้

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผน

เรารู้กันดีอยู่แล้วว่าผู้บริหารในยุคไม่สมัยที่ใช้ชีวิตทำงานในองค์กร องค์กรต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นี้ นั้น ต้องทำตัวทำใจให้เป็นคนทันสมัย ใหม่เสมอต้องเป็นผู้ที่ทันโลก ทันคน ทันการณ์ ทันเวลาและทันวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบันนี้อย่างมิให้พลาดสาวยตา จึงจึมิคุณแก่ตนเองและองค์กรที่ตนสังกัดอยู่อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการบริหาร การจัดการในองค์กรหนึ่ง ๆ ทั้งระดับบริหารสูงสุด (Big Boss) ระดับปฏิบัติการจนกระทั่งระดับล่างสุด (Grass Root) ต้องมีส่วนรู้เห็นกับกระบวนการวางแผน ทั้งจะต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการวางแผน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) ตัวชี้วัด (Indicator) ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งที่ผู้บริหารจักนำมาใช้ในการพิจารณา ก่อนจะตัดสินใจ (Decision Making) ในการวางแผน กำหนดนโยบาย มาตรการ ในการดำเนินการกิจการงานใด ๆ อันเป็นภารกิจของตนเองเพื่อยังผลให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างสมบูรณ์สมเจตนารมณ์ขององค์กรแห่งตน

ผู้เขียนตระหนักและเห็นพ้องกับท่านผู้รู้ดังเช่น ณรงค์ บุญมี ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“การบริหารงานในปัจจุบันและอนาคตนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีการตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นข้อมูลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะการตัดสินใจของผู้บริหารนั้นเพื่อการวางแผน การปฏิบัติการและการควบคุมเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ในการนี้ข้อมูลที่จะช่วยผู้บริหารในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานนั้นจำเป็นจะต้องมีการวางแผนในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ เก็บรักษาและนำเสนอให้ถูกต้องตรงกับความต้องการของผู้บริหารต่อข้อมูลนั้น ๆ จึงจะเป็นประโยชน์และเหมาะสมกับการตัดสินใจของผู้บริหารแต่ละครั้ง”¹

¹ ณรงค์ บุญมี วารสารการศึกษาแห่งชาติ 19,2 (ธค. – มค. 2528)

เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันผู้เขียนขอให้คำจำกัดความของคำสำคัญ ๆ (Key Word) บางตัวที่จะปรากฏในเอกสารนี้มานำเสนอไว้เป็นเบื้องต้นก่อนดังนี้

1. ข้อมูล (Data)

ได้มีผู้รู้ได้ทำการศึกษาและให้ความหมายไว้หลายอย่าง ดังเช่น

ข้อมูล (Data) หมายถึง รายละเอียดด้านต่าง ๆ อาจเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่วัดออกมาเป็นจำนวนหรือปริมาณตามหน่วยซึ่ง ตวงวัด เช่น ความสูง น้ำหนัก หรือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่เป็นรายละเอียดของสิ่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ประเมินออกมาในรูปของนามธรรมเช่น ดี เลว เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เป็นต้น²

ข้อมูล (Data) หมายถึง ความจริงต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ซึ่งมักจะเป็นไปในรูปของตัวเลขบอกปริมาณของสิ่งที่ศึกษา³

ข้อมูล (Data) หมายถึง จำนวนตัวเลขหรือข้อมูลทั่ว ๆ ไปที่มีการเก็บรวบรวมไว้ในองค์กร แต่ไม่สามารถจะนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารได้⁴

ข้อมูล (Data) หมายถึง ตัวเลข ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนคน สัตว์ วัตถุ สิ่งของและความคิด ลักษณะของข้อมูลจะเป็นข้อเท็จจริง ไม่ถูกปรุงแต่งและไม่เกี่ยวข้องกัน (แต่ถ้าข้อมูลใดได้มีการปรุงแต่ง เปลี่ยนแปลงหรือถูกจัดกระทำเพื่อผลของการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้แล้ว จะเรียกว่า สารสนเทศ (Information)⁵



² สุวัฒน์ ศรีวิทย์รักษ์และคณะ สถิติเบื้องต้น (Introduction to statistics) 2529:5

³ ประคอง กรรณสูตร สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู 2508:1

⁴ อนุจินต์ กนิษฐรัตน์ วารสารการศึกษาแห่งชาติ 19,2 (ธค. – มค.2528:36)

⁵ สมาคมศึกษาศึกษาแห่งประเทศไทย คู่มือปฏิบัติงานและเตรียมสอบเลื่อนตำแหน่งข้าราชการ 2536:399

ข้อมูล แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า **Data** ซึ่งเป็นพหูพจน์ (เอกพจน์ของคำ

นี้ คือ Datum) คำว่า ข้อมูล เป็นคำกลาง ๆ ที่ใช้เรียก ข่าวสาร หรือ ข้อเท็จจริงที่อาจเป็นตัวเลขหรือไม่เป็นตัวเลข ก็ได้ เช่น

- ก. เมื่อวานนี้ฝนตกในกรุงเทพมหานคร วัดปริมาณน้ำฝนที่กรมอุตุนิยมวิทยาได้ 60 มิลลิเมตร
- ข. กำจัดมีอาชีพรับจ้างโฆษณา
- ค. บริษัทแต่งงานแล้วมีบุตร 2 คนเป็นชายทั้งคู่
- ง. เมื่อเร็ว ๆ นี้มีการขุดพบน้ำมันที่จังหวัดสุพรรณบุรี
- จ. รายการอภิปรายเรื่องปัญหาปากท้องของคนในกรุงเทพมหานครที่จัดที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 ใช้เวลา 1 ชั่วโมงเต็ม

จากตัวอย่างที่ยกมานี้ ข้อมูลในข้อ ก. ค. และ จ. เป็น ข้อมูลที่เป็นตัวเลข คือ

- ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ 60 มิลลิเมตร
- การมีบุตร 2 คนของบริษัท
- และการใช้เวลาใช้เวลาอภิปราย 1 ชั่วโมง

ส่วนข้อมูลในข้อ ข. และ ง. เป็น ข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลข

นอกจากนี้อาจจำแนกประเภทของข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความจริงที่เห็นประจักษ์ (Concrete Fact) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ
 - 1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตัวเลข เช่น อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในโรงเรียน ฯลฯ
 - 1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ได้แก่ ข้อมูลที่แสดงถึงคุณลักษณะ เช่น เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ แขนงวิชาที่ศึกษา สีของกระเป๋า ฯลฯ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น (Opinion Data) ข้อมูลประเภทนี้มักถูกจัดอยู่ในข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น
 - ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ข้าราชการประจำเป็นข้าราชการการเมืองได้
 - ท่านคิดว่าควรให้มีการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือไม่ ฯลฯ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิดและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังข้อคิดเห็น (Motivation

Data) เช่น

- เหตุใดท่านจึงเห็นด้วยกับการยินยอมให้ข้าราชการ ประจำเป็นข้าราชการ
การเมือง
- เพราะอะไรจึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา⁶

2. สารสนเทศ (Information)

คำ สารสนเทศ นี้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายอย่าง ดังเช่น

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูล (Data) ที่มีคุณค่าในการ
ตัดสินใจซึ่งเป็นข้อมูลที่ผ่านการจัดกระทำให้มีความหมายและคุณค่าแล้วนั่นเอง⁷

สารสนเทศ (Information) หมายถึงระบบข่าวสารที่กำหนดขึ้นและจัด
กระทำขึ้นภายในองค์กรต่าง ๆ ตามความต้องการของเจ้าของหรือผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ⁸

สารสนเทศ (Information) ได้แก่ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการประมวลผลแล้วด้วย
วิธีการต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ต้องการสำหรับใช้ทำประโยชน์เป็นส่วยผลลัพธ์หรือ Output ของ
ระบบการประมวลผลข้อมูล เป็นสิ่งซึ่งสื่อความหมายให้ผู้รับเข้าใจและสามารถนำไปกระทำ
กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะได้⁹



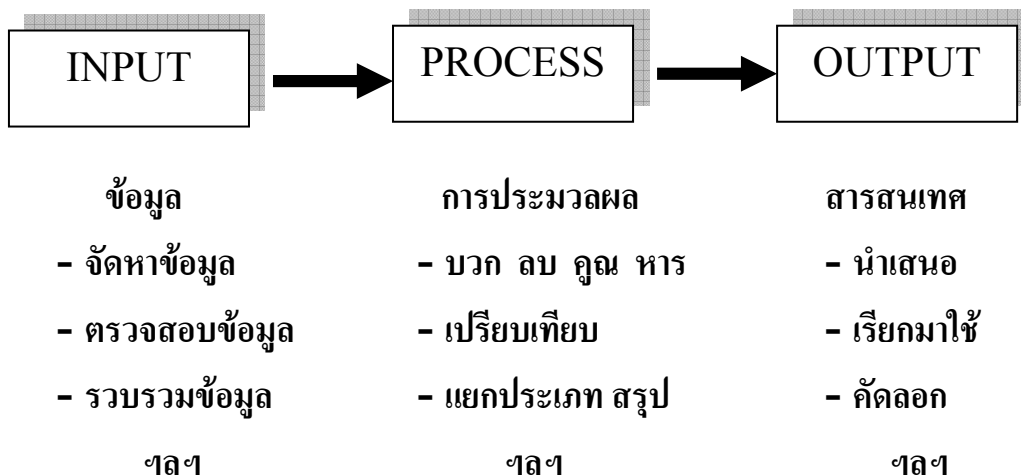
⁶ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เอกสารการสอนชุดวิชา สถิติและการวิจัยสำหรับวิทยาศาสตร์สุขภาพ
(ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 1 – 6 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535: 123 – 156

⁷ อารุง จันมวานิช วารสารการศึกษาแห่งชาติ 19,2 (ธค. – มค. 2528:15 - 16)

⁸ ปัญญา เปรมปรีย์ อ้างโดย อธิปัติย์ คลี่สุนทร วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25,5 (มีย. – กค.2534):29

⁹ จีราภรณ์ รักษาแก้ว อ้างโดย อธิปัติย์ คลี่สุนทร วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25,5 (มีย. – กค.2534):29 - 30

อริปิตย์ คดีสุนทร ได้กล่าวไว้ว่า ระบบสารสนเทศ (Information System) มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนของข้อมูลนำเข้า ส่วนการประมวลผลและ ส่วนสารสนเทศ ดังนี้



ในการนี้ย่อมมีระบบสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญในทุกขั้นตอน การพัฒนาการศึกษาของประเทศจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับระบบข้อมูล ข่าวสารและระบบสารสนเทศที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญ ระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษานั้นต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันสมัย ตรงต่อความต้องการในการวางแผนและทันต่อเวลา

ในองค์กรหนึ่ง เช่น โรงเรียนแห่งหนึ่ง มีการจัดการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นรายวัน โดยบันทึก ข้อมูลลงแบบฟอร์มต่าง ๆ และเก็บข้อมูลเป็นแฟ้ม ในแต่ละเดือนหรือแต่ละภาคการศึกษาจะมีการสรุปข้อมูลเป็นสารสนเทศ เพื่อสร้างรายงาน เช่น รายงานผลการเรียนของนักเรียนในสมุดรายงานผลการเรียน การดำเนินการเช่นนี้จัดทำอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินการ การดำเนินงานสารสนเทศจึงเป็นระบบที่เรียกว่า ระบบสารสนเทศ การจัดทำระบบสารสนเทศจะทำให้เกิดความรู้ที่จะช่วยในการตัดสินใจ หรือวางแผนในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สารสนเทศที่ทำประจำ เป็นสารสนเทศที่จัดทำขึ้นเป็นประจำ และมีการดำเนิน

การสม่ำเสมอ เช่น การทำรายงานสรุป จำนวนนักเรียนที่มาโรงเรียน ในแต่ละวัน ทำรายงานเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายประจำวันของโรงเรียน การทำรายงานเกี่ยวกับผู้มาติดต่อ หรือตรวจเยี่ยมโรงเรียนในแต่ละเดือน

สารสนเทศที่ต้องทำตามกฎหมาย ตามข้อกำหนดของแต่ละประเทศจะมีการให้ทำรายงานส่งเพื่อการต่าง ๆ เช่น งบดุลของบริษัทที่ต้องทำขึ้น เพื่อยืนยันต่อทางราชการและใช้ในการเสียภาษี เป็นต้น

สารสนเทศที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ ในการดำเนินงานต่าง ๆ บางครั้งจำเป็นต้องทำรายงานข้อมูลมาช่วยสนับสนุน การตัดสินใจ เช่น รัฐต้องการสร้างเขื่อนอเนกประสงค์ จำเป็นต้องได้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนว่าจะสร้างดีหรือไม่ จึงต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสรุปรายงานขึ้นเป็นการเฉพาะ แล้วนำสารสนเทศนั้นมาพิจารณาข้อดีข้อเสีย เพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ การดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศ เหล่านี้จึงเป็นงานเฉพาะที่จัดทำเป็นครั้งคราว เฉพาะตามโครงการหนึ่ง ๆ เท่านั้น

ลักษณะของสารสนเทศที่ดี

- ความเที่ยงตรง (Accuracy)
- ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (Relevancy)
- ทันต่อเวลา (Timeliness)
- เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราสนใจ
- สมบูรณ์
- เป็นปัจจุบัน
- ถูกต้อง
- ค้นคืนได้สะดวก



4. ดัชนี (Indicator)

เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ ได้กล่าวไว้ว่า “ดัชนีหรือตัวชี้้นำเป็นคำที่ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Indicator พจนานุกรมของ Oxford อธิบายว่า ดัชนีคือ สิ่งชี้ไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนพจนานุกรมของ Webster อธิบายว่า ดัชนีคือ สิ่งที่ชี้บอกหรือให้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ค่อนข้างแม่นยำไม่มากก็น้อย”

ลักษณะสำคัญของดัชนีคือจะต้องกำหนดเป็น ปริมาณ หรือตีค่าเป็นตัวเลขได้ มิใช่เป็นการบรรยายข้อความ การตีความหมายค่าตัวเลขของดัชนีแต่ละตัวนั้นจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือปทัสฐานที่จัดทำไว้ มิฉะนั้นจะไม่ทราบค่าตัวเลขที่ได้นั้นว่าสูงหรือต่ำ ตัวอย่าง ดัชนีหนึ่งวัดได้ 96 อาจมีค่าต่ำก็ได้เมื่อเทียบกับเกณฑ์ หรือสิ่งที่จะวัดในขณะที่ดัชนีอีกตัวหนึ่งเท่ากับ 28 แต่อาจมีค่าสูงก็ได้เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ต่างจากดัชนีตัวแรก ดังนั้นการจะสร้างดัชนีและเทียบค่าดัชนีต้องมีความชัดเจนเพียงพอ นอกจากนี้ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของดัชนี คือ ค่าดัชนีต้องมีความชัดเจนเพียงพอ นอกจากนี้ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของดัชนี คือ ค่าดัชนีบ่งบอกเฉพาะในระยะหรือช่วงเวลาหนึ่ง ดัชนีอาจมีค่า 3 เดือน คือ 5 ปี ก็ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จะนำมาใช้และการตีค่า

สำหรับ ดัชนีทางการศึกษา ก็คือ ดัชนีที่นำมาใช้วัดหรือชี้สภาพการณ์ของการศึกษาในช่วงเวลาที่ต้องการวัด หรือตรวจสอบ ซึ่งดัชนีทางการศึกษามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ หลายประการ ดังเช่น

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย
2. การติดตามผลการศึกษา
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา
4. การจัดลำดับระบบการศึกษา¹⁰

บุญลือ ทองอยู่ ก็ได้ให้ความหมายของคำ ดัชนีไว้ดังนี้

ดัชนี (Indictors) หมายถึง การนำข้อมูล 2 ชนิดหรือมากกว่ามาเปรียบเทียบกัน เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู นักเรียนต่อประชากรนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียน ขนาดของโรงเรียน ครูมีวุฒิต่อครูทั้งหมด เป็นต้น เหล่านี้จัดว่าเป็นดัชนี ซึ่งดัชนีแต่ละตัวมีความหมายในตัวเอง คือ ทำให้เห็นว่า ข้อมูล 2 ชนิดนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรเพราะการมีข้อมูลโดยไม่นำมาเปรียบเทียบกันจะไม่มีมีความหมายแต่อย่างใด เช่น ตำบล ก. มีนักเรียนทั้งหมด 600 คน มีครูทั้งหมด 30 คน และตำบล ข. มีนักเรียน 520 คน มีครู 40 คน เราจะรู้แต่เพียงว่าตำบล ก. มีนักเรียนมากกว่าตำบล ข. แต่ตำบล ข. มีครูมากกว่าตำบล ก. เท่านั้น แต่หากนำมาเปรียบเทียบกัน

คือ หาอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ซึ่งเรียกว่า ดัชนี จะพบว่าในตำบล ก. ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน แต่ในตำบล ข. ครู 1 คนต่อนักเรียน 13 คน จากดัชนีนี้ทำให้เรามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนของทั้งสองตำบลยิ่งขึ้น เช่น โดยส่วนรวมครูในตำบล ข. ยังสามารถรับนักเรียนได้มากกว่าในตำบล ก. หรืออัตราการสอบได้ของนักเรียนในตำบล ข. ยังสามารถรับนักเรียนในตำบล ก. เป็นต้น และขอจำแนกประเภทของดัชนีที่เกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ดัชนีที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับ **ปริมาณ** ว่ายังสามารถขยายการรับนักเรียนได้อีกหรือไม่ หรือต้องเตรียมสร้างอาคารให้เพิ่มเติม ดัชนีในกลุ่มนี้ได้แก่

- นักเรียนต่อครู
- ครูต่อห้องเรียน
- พื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน
- นักเรียนต่อห้องเรียน
- ขนาดของโรงเรียน ฯลฯ

2. ดัชนีที่แสดงให้เห็นถึง **คุณภาพ** ในการจัดการศึกษาว่าจะต้องปรับปรุงการศึกษาอย่างไร ดัชนีในกลุ่มนี้ได้แก่

- อัตราการขาดเรียน
- อัตราการสอบได้
- อัตราการเรียนซ้ำชั้น ฯลฯ

3. ดัชนีที่แสดงให้เห็นถึงการ **ให้บริการ** ทางด้านการศึกษาแก่ประชาชน เป็นดัชนีที่เกิดจากการนำข้อมูลภายในโรงเรียนไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่อยู่นอกโรงเรียน ซึ่งต่างจากดัชนีในข้อ 1. และ 2. ที่นำข้อมูลภายในโรงเรียนมาเปรียบเทียบกันเอง ดัชนีกลุ่มนี้ได้แก่

- อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร (Enrolment Ratio)
- อัตราการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น (Transition Rate) ฯลฯ¹¹



¹¹ บุญลือ ทองอยู่ เทคนิคการวางแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2535:29 - 32

ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ศสย.) ซึ่งดำเนินงานโดยกองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศ ได้ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2528 นั้น ได้จัดกรอบดัชนีสำคัญเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษา ซึ่งศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ศสย.) ได้ใช้กรอบดัชนีดังกล่าวเป็นหลักในการสร้างและพัฒนาคลังข้อมูลทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดมา กรอบดัชนีเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษาของ ศสย. ดังกล่าวประกอบด้วยดัชนีในระดับ / ประเภทการศึกษาต่าง ๆ รวม 8 ระดับ / ประเภท 92 ดัชนี

ดังนี้¹²

ระดับ/ประเภทการศึกษา	จำนวนดัชนี	ดัชนี
1. ระดับก่อนประถมศึกษา	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อ นักเรียน นิสิต นักศึกษาทั้งหมด 2. อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ต่อประชากรอายุ 3 – 5 ปี 3. อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของรัฐต่อ เอกชน 4. ร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตาม สังกัด 5. ร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตามเพศ 6. ร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตามอายุ 7. ร้อยละของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับ การศึกษาหรืออบรมการสอนนักเรียนระดับก่อน ประถมศึกษา 8. อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อครู ร้อยละของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาจำแนก
2. ระดับประถมศึกษา	11	

<p>3.ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น</p>	<p>12</p>	<p>ตามสังกัด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อ นักเรียน นิสิต นักศึกษาทั้งหมด 2. อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ต่อประชากรอายุ 6 – 11 ปี 3. อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของรัฐต่อ เอกชน 4. ร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตาม สังกัด 5. ร้อยละของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตามเพศ 6. ร้อยละของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำแนกตามวุฒิ 7. ร้อยละของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มี วุฒิทางครู 8. อัตราส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อห้องเรียน 9. อัตราส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อครู 10. อัตราส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อห้องเรียน 11. อัตราการสละพักของนักเรียนระดับประถมศึกษา <ol style="list-style-type: none"> 11.1 อัตราการเลื่อนชั้นของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา 11.2 อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษา 11.3 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาต่อรุ่น 1. ร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งหมด 2. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อ ประชากรอายุ 12 – 14 ปี 3. อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1
-------------------------------------	-----------	---

<p>4.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>	<p>13</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐต่อเอกชน 5. ร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามเพศ 6. ร้อยละของครู ป. หรือครูทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีวุฒิทางครู 7. ร้อยละของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามสายงานบุคลากร 8. ร้อยละครูของ ป. หรือครูทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำแนกตามประสบการณ์ 9. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อห้องเรียน 10. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อครู 11. อัตราการคงอยู่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อรุ่น 12. อัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อรุ่น 1. ร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อนักเรียน นิสิต นักเรียน ทั้งหมด 2. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรอายุ 16 – 17 ปี 3. อัตราส่วนการเรียนต่อชั้นปีที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายรัฐต่อเอกชน 5. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญต่อประเภทอาชีวศึกษา 6. ร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
---------------------------------	-----------	---

5.ระดับอุดมศึกษา	9	<p>จำแนกตามเพศ</p> <p>7. ร้อยละของครู ป. หรือ ครูทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามวุฒิครู</p> <p>8. ร้อยละของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามสายงานบุคลากร</p> <p>9. ร้อยละของครู ป. หรือครูที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีวุฒิทางครู</p> <p>10. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องเรียน</p> <p>11. อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อครู</p> <p>12. อัตราการคงอยู่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อรุ่น</p> <p>13. อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อรุ่น</p>
6.บัณฑิตศึกษาหรือสูงกว่าปริญญาตรี	4	<p>1. ร้อยละของนิสิต นักศึกษา ต่อนักเรียน นิสิตนักศึกษาทั้งหมด</p> <p>2. อัตราส่วนนิสิตนักศึกษาต่อประชากรวัย 18 – 21 ปี</p> <p>3. อัตราส่วนการเรียนต่อชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี</p> <p>4. อัตราส่วนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐต่อเอกชน</p> <p>5. ร้อยละของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำแนกตามกลุ่มวิชา / สาขาวิชา ISCED</p> <p>6. ร้อยละของครู อาจารย์ ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามวุฒิ</p>
7.ระดับอาชีวศึกษา	10	<p>7. ร้อยละของครู อาจารย์ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตำแหน่งตามตำแหน่งทางวิชาการ</p> <p>8. ร้อยละของครู อาจารย์ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามสายงานบุคลากร</p>

<p>8. การศึกษานอกโรงเรียน</p>	<p>6</p>	<p>9. อัตราส่วนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อครูอาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของนิสิตนักศึกษาบัณฑิตศึกษาต่อนักเรียน นิสิตนักศึกษาทั้งหมด 2. อัตราส่วนนิสิตนักศึกษาบัณฑิตศึกษารัฐและเอกชน 3. ร้อยละของนิสิตนักศึกษาบัณฑิตศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิชา / สาขา ISCED 4. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาบัณฑิตศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิชา / สาขา ISCED
<p>9. ดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา</p>	<p>19</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาต่อนักเรียน นิสิตต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งหมด 2. อัตราส่วนนักเรียน รักศึกษาอาชีวศึกษาต่อประชากรอายุ 15 – 19 ปี 3. อัตราส่วนการเรียนต่อชั้นปีที่ 1 อาชีวศึกษา 4. อัตราส่วนนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษารัฐต่อเอกชน 5. ร้อยละของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามหลักสูตร 6. ร้อยละของครู อาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่อวุฒิทางวิชาชีพ 7. อัตราส่วนครู อาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่อวุฒิทางวิชาชีพ 8. ร้อยละของบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกตามสายงาน 9. อัตราส่วนนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาต่อครูอาจารย์ 10. การสำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา 1. อัตราส่วนประชากรอายุ 16 ปี ขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือต่อประชากรวัยเดียวกัน 2. ทรานส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญระดับ

		<p>ประถมศึกษาต่อประชากรอายุ 16 ปี ขึ้นไปที่ไม่จบ ประถมศึกษา</p> <p>3. ร้อยละของนักเรียนผู้ใหญ่สามัญจำแนกตามระดับ การศึกษา</p> <p>4. ร้อยละของนักเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพ จำแนกตามหมวด วิชาชีพ</p> <p>5. อัตราส่วนที่อ่านหนังสือต่อหมู่บ้าน</p> <p>6. อัตราส่วนหนังสือในห้องสมุดประชากรต่อประชากร</p> <p>1. ร้อยละของประชากร จำแนกตามอายุวัยเรียน (3 –6 ปี)</p> <p>2. ร้อยละของประชากร จำแนกตามเขตเทศบาล สุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล</p> <p>3. ร้อยละของประชากรอายุ 25 ขึ้นไป จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษาที่สำเร็จ (ไม่มีการศึกษา ต่ำกว่าระดับ ประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อุดมศึกษา ฝึกหัดครูอาชีพศึกษา อื่น ๆ ไม่ทราบ)</p> <p>4. ร้อยละของคนพิการต่อประชากร</p> <p>5. อัตราการเกิดของประชากร</p> <p>6. งบประมาณการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ</p> <p>7. รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากร</p> <p>8. ร้อยละของงบประมาณการศึกษาที่รัฐจัดสรร จำแนก ตามระดับประเภทการศึกษา</p> <p>9. งบประมาณการศึกษาต่อหัวต่อปี จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษา</p> <p>10. อัตราส่วนงบดำเนินการต่องบลงทุนทางการศึกษา จำแนกตามระดับ / ประเภทการศึกษา</p>
--	--	--

	<p>11.งบดำเนินการต่อหัวต่อปี จำแนกตามระดับ / ประเภทการศึกษา</p> <p>12.งบประมาณการศึกษานอกโรงเรียนของรัฐต่อหัวต่อปี ของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ</p> <p>13.งบประมาณการศึกษานอกโรงเรียนของรัฐต่อหัวต่อปี ของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ</p> <p>14.ร้อยละของนักเรียนพิการต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด</p> <p>15.ร้อยละของนักเรียนก่อนประถมศึกษา (อายุ 3 – 5 ปี) ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์</p> <p>16.ร้อยละของเด็กอายุ 0 – 60 เดือน ที่ขาดสารอาหาร จำแนกตามระดับความบกพร่องทางโภชนาการ</p> <p>17.ร้อยละของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์</p> <p>18.ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนังสือพิมพ์</p> <p>19.อัตราการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา</p>
--	--



¹² สิริพร บุญญานันท์ วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25,5 (มิย.-กค. 2534) : 19 – 28

กิจกรรมท้ายบทที่ 1

1. จงบอกความหมายของคำว่า ข้อมูลปริมาณ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. จงเปรียบเทียบความหมายของคำว่า ข้อมูลเชิงปริมาณกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. ผู้เรียนถึงเห็นคุณค่าและประโยชน์ของ สารสนเทศ(INFORMATION) อย่างไร
4. ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ในบทที่ 1 นี้ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างไร



แบบทดสอบท้ายบทที่ 1

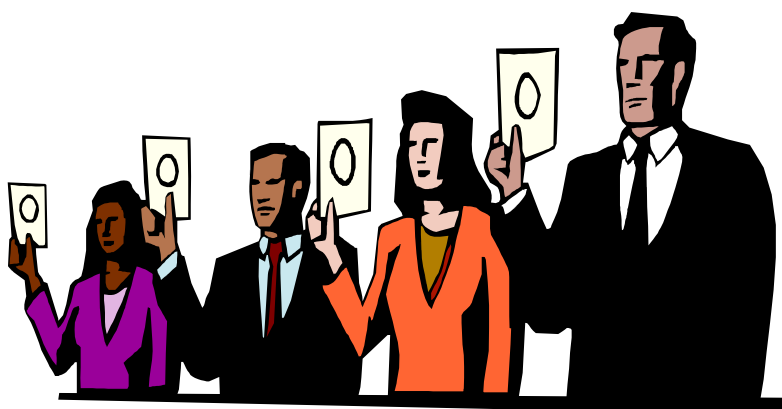
1. ข้อใดเป็น ข้อมูลเชิงปริมาณ

๙. จำนวนสมาชิกในห้องเรียน
 ๖. เพศ
 ๗. สถานภาพสมรส
 ๘. อาชีพ
2. “ท่านคิดว่าการให้มีการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือไม่”
ข้อความนี้เป็นข้อมูลชนิดใด
๙. QUALITATIVE DATA
 ๖. QUALITATIVE DATA
 ๗. OPINION DATA
 ๘. CONCRETE FACT
3. ข้อใดเป็น สารสนเทศ
๙. ชื่อนักเรียน
 ๖. รูปภาพที่นักเรียนรวบรวมได้
 ๗. ราคาสินค้า
 ๘. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
4. ข้อใดไม่ใช่ขั้นตอนของการจัดการสารสนเทศ
๙. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ๖. การเปลี่ยนแปลงข้อมูล
 ๗. การจัดเรียงข้อมูล
 ๘. การทำรายงาน
5. การทำสำเนา การสื่อสารข้อมูล เป็นขั้นตอนของข้อใด
๙. การจัดการสารสนเทศ
 ๖. การประมวลผล
 ๗. ส่วนประกอบของสารสนเทศ
 ๘. ระบบสารสนเทศ
6. ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Input
๙. การนำเสนอ
 ๖. การเปรียบเทียบ
 ๗. การคัดลอก

7. การรวบรวมข้อมูล
7. ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Process
๙. การนำเสนอ
๘. การเปรียบเทียบ
๙. การจัดหาข้อมูล
7. การรวบรวมข้อมูล
8. ข้อใดจัดเป็นองค์ประกอบของ Information System ในส่วน Output
๙. การนำเสนอ
๘. การเปรียบเทียบ
๙. การจัดหาข้อมูล
7. การรวบรวมข้อมูล
9. ข้อใดจัดอยู่ในดัชนีที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับ ปริมาณ
๙. อัตราการขาดเรียน
๘. อัตราการสอบได้
๙. อัตราการเรียนซ้ำชั้น
7. อัตราพื้นที่นักเรียนต่อห้องเรียน
10. ข้อใดจัดเป็นดัชนีแสดงให้เห็นถึงการ ให้บริการ
๙. อัตราการขาดเรียน
๘. อัตราการสอบได้
๙. อัตราการเรียนซ้ำชั้น
7. อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร

บทที่ 2

วิธีการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์



วัตถุประสงค์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพของการศึกษาในปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการวางแผนการดำเนินการ ผู้ศึกษาต้องกำหนดขอบข่ายและวิธีการดำเนินการเอาไว้ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ในการปฏิบัติการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและดำเนินการข้อมูล นั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน หากไม่มีกรอบสำหรับกำหนดขอบเขตและทิศทางสำหรับการจัดเก็บแล้ว ผู้ปฏิบัติอาจจะเก็บข้อมูลไร้ทิศทาง ดังนั้นผู้ปฏิบัติจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแหล่งที่จัดเก็บข้อมูลให้เป็นแบบแผน เพื่อจะได้ค้นหาข้อมูลได้ทันทีที่ต้องการ

ความสำคัญของวิธีการดำเนินการศึกษา

คุณภาพการศึกษาหรือกระบวนการการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ ความสามารถ ของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างมีเหตุผล การริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

ประโยชน์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

1. ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงข้อมูล (DATA) และสารสนเทศ (INFORMATION) เพื่อการพัฒนากรอบการเก็บข้อมูล และพัฒนาขั้นตอนการศึกษาได้

2. มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา รู้จักวิธีปฏิบัติการในการกำหนดแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา

3. สามารถนำวิธีการดำเนินการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน รวมทั้ง การวัดผล ทั้งทางด้านคุณภาพและด้านปริมาณ สามารถนำไปปฏิบัติการเรียนการสอนให้แก่ เด็กภายในสถานศึกษาได้

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการ วางแผนเพื่อพัฒนานั้น ผู้ศึกษาต้องกำหนดขอบข่ายและวิธีการดำเนินการเอาไว้เพื่อเป็นกรอบ ดำเนินการ ดังเช่นที่ผู้เขียนได้กำหนดขอบข่ายและวิธีการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. กำหนดกรอบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการพัฒนา
2. จัดจำแนกข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการศึกษา
3. ศึกษา มาตรฐานคุณภาพ ตามความหมายที่กำหนด
4. กำหนดรูปแบบในการศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหา

ซึ่งกำหนดดำเนินการตามขั้นตอนและรายการดังต่อไปนี้

กรอบการเก็บข้อมูล DATA และสารสนเทศ INFORMATION เพื่อการ

ในการปฏิบัติการด้านการจัดเก็บและดำเนินการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อพัฒนา การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้นนับเป็นภารกิจที่กว้างขวาง ละเอียด ชับซ้อน

มากที่สุดเดียวหากไม่มีกรอบสำหรับกำหนดขอบเขตและทิศทางสำหรับการจัดเก็บและดำเนินการ
เอาไว้แล้ว ผู้ปฏิบัติการก็จะจัดเก็บแบบสะเปะสะปะ ไร้ทิศทาง ท้ายสุดก็จะไม่ได้ข้อมูล
สารสนเทศที่ถูกต้อง ทันใช้และถูกต้อง ความสูญเปล่าก็จักเกิดขึ้น

ดังนั้น การกำหนดแหล่ง ที่จัดเก็บข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นเบื้องต้น

แหล่งข้อมูล (DATA RESOURCES)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้ยึดแหล่งข้อมูลที่สำคัญจากเอกสารหลัก ดังนี้

1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

2. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กระทรวงศึกษาธิการ

3. สถิติการศึกษา (ฉบับย่อ) ของสำนักนโยบายและแผน สำนัก
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4. นโยบายของรัฐบาล ในส่วนของการศึกษา

5. นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

6. กรอบดัชนีเพื่อการวางแผนและพัฒนการศึกษาของศูนย์ประสานงานและ
ปฏิบัติการระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ศสข.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ยึดเอกสารหลักของสำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและ
วัฒนธรรม เขตการศึกษา 10 อีก ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการจักการศึกษาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัด การศึกษา เขตการศึกษา 10

2. รายงานการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2541 สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10

3. แผนกลยุทธ์การส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการสำนักพัฒนาการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10 (พ.ศ. 2540-2544) โดยการนำเอาเฉพาะ
สาระที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านข้อมูล สารสนเทศมาสรุปไว้เพื่อเป็นกรอบ ดังต่อไปนี้

**1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-
2544) กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้**

- สภาพปัญหา
- วัตถุประสงค์
- นโยบาย
- เป้าหมาย

ดังสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

สภาพปัญหา

ปัญหาการศึกษาไทย ในที่นี้หมายถึง ปัญหาหลักของการจัดการศึกษาที่ผ่านมา 3
ปัญหา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปไว้ คือ

1. ด้านปริมาณ 2. ด้านคุณภาพ 3. ด้านการบริหารจัดการ

ดังสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ด้านปริมาณ

เน้นที่ความครอบคลุมของการบริการและความเสมอภาคทางการศึกษา สภาพจริง
การจัดการศึกษาให้แก่ประชากรในชาติยังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายดังแสดงในตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง แสดงการได้รับบริการทางการศึกษาเทียบระหว่างนักเรียนกับประชากร
กลุ่มอายุ (ENROIMENT)

ระดับ / อายุ	เข้าเรียน (%)	พลาดโอกาส	หมายเหตุ
3-5 ปี (ก่อนประถมศึกษา)	(65.4)	(34.6) = 1.2 ล้านคน	
6-11 ปี (ประถมศึกษา)	(93.8)	(6.2) = 4 แสนคน	
12-14 ปี (มัธยมศึกษา)	(65)	(35) = 1.2 ล้านคน	

อธิบายความ

ประชาชนในชาติได้รับการจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมครบถ้วน นั่นคือ ประชากรวัย 3-5 ปี (วัยก่อนประถมศึกษา) ได้เข้ารับการศึกษามากถึง 65.4 % พลัดโอกาสไป 34.6 % คิดเป็น จำนวนมากถึง 1.2 ล้านคน ประชากร วัย 6-11 ปี (วัยระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ) **COMPULSORY EDUCATION** ของไทยนั้นได้เข้ารับการศึกษามากถึง 93.8 % ที่พลัดโอกาสนี้ไปถึง 6.2 % คิดเป็น 4 แสนคนโดยประมาณ และประชากรวัย 12-14 ปี (วัยมัธยมศึกษา) ได้เข้ารับการศึกษาระดับนี้ 65 % ที่พลัดโอกาสนี้ไปถึง 35 % คิดเป็น 1.2 ล้านคนโดยประมาณ

ก็นับเป็นประชากรที่พลัดโอกาสได้รับการศึกษาจำนวนมากทีเดียว



2. ด้านคุณภาพ พบว่า

2.1 กระบวนการเรียนการสอนรวมทั้งการวัดผล การคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ไม่เอื้อให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ นั่นคือ

คุณภาพการศึกษา ของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การริเริ่ม

สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการด้าน *วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย* รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน

ลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม
 ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น
 ผลลัพธ์เหล่านี้เกิดจากกระบวนการปลูกฝัง เสริมสร้างและการเรียนการสอนซึ่ง
 ยิงขาดประสิทธิภาพ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน

- ด้านหลักสูตร ที่ยังไม่เหมาะสม
- การขาดแคลนครู/อาจารย์ในบางสาขาวิชา
- คุณภาพครูตกต่ำลง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการผลิตและพัฒนา
 ครู/อาจารย์ใน

ระดับอุดมศึกษาและการฝึกหัดครู

- การเรียนรู้ยังคงเน้นให้ผู้เรียนรับรู้และเชื่อฟังการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา (**LERN WHAT TO LEARN**) มากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีด
 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (**LERN HOW TO LEARN**) คิด
 สร้างสรรค์ และแก้ปัญหา ซึ่งสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดกระบวนการวิจัยที่จะ
 ก่อให้เกิดองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ อีกทั้งการวัดผลประเมินผลและการสอบคัดเลือกใน
 แต่ละระดับการศึกษายังไม่สะท้อนจุดประสงค์หลักสูตรโดยรวม

2.2 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ปัจจุบันยังไม่พร้อมที่จะพัฒนาคนให้มีคุณสมบัติเข้า
 กับโลกยุคใหม่ อันได้แก่

- ภาษาอังกฤษ
- คอมพิวเตอร์
- การจัดการ ฯลฯ



3. การบริหาร การจัดการ พบว่า

1. การจัดการที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง (CENTRALIZATION)

มีการตัดสินใจ สั่งการในการบริหารจากส่วนกลางทั้ง

- งานวิชาการ
- การบริหารบุคคล
- และการบริหารงบประมาณ

จึงเป็นเหตุให้เกิดความล่าช้า

- ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

2. การทำงานซ้อซ้อนระหว่างหน่วยงาน และขาดการประสานงานในการดำเนินงาน

จึงส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

3. การอุดมศึกษายังไม่สามารถสร้างพลังปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศได้ ซึ่งมีสาเหตุ

ปัจจัยหลายประการ เช่น

- ขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา
- ปัญหาระบบบริหารและจัดการภายใน โดยเฉพาะระบบการบริหารงาน

บุคคลและการบริหารงานวิชาการยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

4. ภาคเอกชน พบว่า นโยบายของรัฐ ตลอดจนกฎ ระเบียบยังไม่เอื้อต่อการจัด

การศึกษาของภาคเอกชน

5. การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นธรรม ได้พบว่า

- รัฐจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ไม่เป็นธรรม เช่น จัดให้ระดับอุดมศึกษาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี

- รัฐ ยังใช้วิธีจัดสรรงบประมาณจากฐานเดิม ฯลฯ

6. การระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษา (MOBILIZATION) ได้พบว่า

- ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่อิงเฉพาะงบประมาณจากภาครัฐฝ่ายเดียว
- ขาดการระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนของสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน

สื่อมวลชน หรือสถาบันกับสังคมอื่น ๆ ทั้งในเรื่องของทรัพยากร เงิน และกำลังสติปัญญา

7. ขาดการติดตามประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- ไม่มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยเพียงพอต่อการวางแผนหรือการตัดสินใจเพื่อพัฒนาต่อไป หรือเพื่อแก้ไขปัญหาที่ทันต่อวงที่

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะทำให้ปัญหาการศึกษาถูกสะสมเพิ่มขึ้น และทำให้กระบวนการศึกษาไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน อันเป็นจุดเน้นสำคัญของการพัฒนาประเทศ¹³

ปัญหาด้านศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการพบว่า แม้ประเทศไทย เราจะบรรลุเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้คนไทยและสังคมไทยมีความเป็น วัตุนิยมมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนไทยในสังคม คือ

- การย่อหย่อนในศีลธรรม
- ขาดระเบียบ วินัย
- เกิดการเอารัดเอาเปรียบ
- เกิดการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ละเลยภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ละเลยความเป็นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย ฯลฯ

(1) ด้านศาสนา ได้พบว่า

- ประชาชน ลับสน ในพุทธศาสนา
- สถาบันทางศาสนาขาดความเข้มแข็ง
- ศาสนสถานเสื่อมโทรม
- ศาสนบุคคลและศาสนพิธีแปรปรวน
- คนขาดศีลธรรม จริยธรรม ฯลฯ

ทั้งสิ้นทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแต่ยังผลให้เกิด วิถีชีวิตที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ

- การก่อคดีอาชญากรรม
- การกดขี่ทางเพศ
- อาจารย์ของพระสงฆ์ที่ไม่สมควรแก่สมณวิสัย ฯลฯ

¹³ สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544), มปป. : 50-55

(2) ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้พบว่า

- เยาวชนประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมทำให้ไม่เอาธุระใส่ใจในทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- บุคลากรทางศิลปวัฒนธรรมขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพและล่าช้า
- การปลูกฝังค่านิยมตามหลักศาสนธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
- เยาวชนหลงใหลในวัตถุนิยมและพฤติกรรมของต่างชาติมากเกินไป
- เยาวชนประชาชนตกเป็นทาสการโฆษณาของสื่อมวลชน
- ฯลฯ¹⁴

ข้อมูล DATA และสารสนเทศ INFORMATION กับนโยบาย/เป้าหมาย

การพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ด้งกรณีการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้ง ปณิธาน ในการพัฒนาไว้ว่า

การพัฒนาคอนอย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพ พละนาามัยและการประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชากรในชาติมีนิสัยในการพัฒนาตนเอง มีหลักศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข มีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติในประชาคมโลก.



¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

วัตถุประสงค์ / นโยบาย / เป้าหมายในการพัฒนาด้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้เป็นกลไกในการสร้างคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ปวงชนชาวไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่อย่างไทยในสังคมโลกอย่างมีความสุข รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติให้ก้าวหน้า มั่นคง สมดุลและยั่งยืน โดยให้ผู้ผ่านการศึกษา มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะสำคัญดังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยที่กำหนดไว้

นโยบายข้อที่ 1 : การศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายข้อที่ 2 : การผลิตและพัฒนากำลังคน

นโยบายข้อที่ 3 : การปฏิรูปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

นโยบายข้อที่ 4 : การปฏิรูประบบการสรรหา การผลิต และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

นโยบายข้อที่ 5 : การเรียนรู้ตลอดชีวิต

นโยบายข้อที่ 6 : การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา



นโยบายข้อที่ 1 : การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เร่งรัดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เป้าหมาย

1. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 2 ปี ก่อนเข้าระดับประถมศึกษาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 96 ของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

2. เด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาได้รับอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 93 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. เด็กที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาในปีนั้นทุกคนได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 98 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

4. เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐานการวัดผลตามหลักสูตร

5. เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปีนั้นได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรับภาระร้อยละ 99 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

6. เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐานการวัดผลตามหลักสูตร

7. เด็กพิการอายุ 7-14 ปี ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงสุดตามศักยภาพที่จะเรียนได้

8. นักเรียนในสถานศึกษาปลอดภัยจากโรคที่ป้องกันได้และสารเสพติด

9. ประชากรในวัยแรงงานทั่วไปได้รับความรู้พื้นฐานถึงมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานไทยในสถานประกอบการร้อยละ 50 มีความรู้พื้นฐานถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นโยบายข้อที่ 2 : การผลิตและพัฒนากำลังคน

เร่งรัดผลิตและพัฒนากำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อความต้องการและการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลางและระดับสูงในสาขาที่ขาดแคลน

เป้าหมาย

1. เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ศึกษาต่อระดับหลังมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 โดยเน้นการผลิตกำลังคนในสาขาขาดแคลน
2. มีการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การประกอบอาชีพอิสระและตลาดแรงงานทั้งของรัฐและเอกชนให้เพียงพอกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การผลิตในอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่
3. มีการผลิตบุคลากรทางด้านศิลปและวัฒนธรรมโดยเฉพาสถาปัตยกรรมไทย ช่างสิบหมู่ นาฏศิลป์และดนตรี ซึ่งกำลังเป็นปัญหาวิกฤติของชาติ
4. มีการผลิตกำลังคนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีสัดส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาอื่น ๆ เป็นร้อยละ 40:60
5. มีการกระจายสถานศึกษาวิชาชีพไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและแนวทางการพัฒนาของชุมชนและภูมิกษณั้่น ๆ
6. มีสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาครบทุกจังหวัด
7. มีการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในการผลิตและพัฒนากำลังคน

นโยบายข้อที่ 3 : การปฏิรูปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ ประเภท โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต รวมทั้งให้หลักสูตรมีความคล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติและการพัฒนาประชาคมโลก

เป้าหมาย

1. มีหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ / ประเภทที่จะนำไปสู่การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. มีการใช้หลักสูตรท้องถิ่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต การประกอบอาชีพที่กำหนดโดยสถานศึกษาและชุมชนอย่างจริงจังและกว้างขวาง
3. มีกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะประสบการณ์แบบมีความสุขในการเรียน สามารถปลูกฝังนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่หาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีเวลาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเหมาะสมกับวัย
4. มีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความสามารถที่พึงประสงค์โดยเน้นการแสดงออกของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอนในทุกระดับอย่างถูกต้อง
5. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง
6. มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาและนำผลมาปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น
7. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความตระหนักในการรักษา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาทุกแห่ง

นโยบายข้อที่ 4 : การปฏิรูประบบการสรรหา การผลิต และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปฏิรูประบบการสรรหา การผลิต และการพัฒนาครูรวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพประสิทธิภาพและจรรยาบรรณในอาชีพ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

เป้าหมาย

1. มีระบบการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการคัดเลือกและจูงใจให้ผู้ที่ความเหมาะสมมาเป็นครู และมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูให้ครูมีความสามารถในการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นครู
2. มีการผลิตครูที่สอนสาขาที่ขาดแคลนที่เพียงพอกับความต้องการ
3. มีการมอบอำนาจให้สถานศึกษาขงประเภทเป็เห็นผู้สรรหาบุคลากรมาบรรจุเป็นครู รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและเอกชนผู้เกษียณอายุราชการมาเป็นครูเสริมตามความจำเป็น
4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างน้อย 2 ปี ต่อครั้ง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจรรยาบรรณในอาชีพ รู้จักใช้เทคโนโลยี สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมในหลายรูปแบบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
5. มีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หลากหลาย และครอบคลุม
6. มีเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับสถาบัน และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
7. มีศูนย์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขนาดใหญ่ที่ได้มาตรฐานสากล อย่างน้อยภาคภูมิศาสตร์ละ 1 แห่ง รวม 4 แห่ง
8. มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีความก้าวหน้า และมีความภาคภูมิใจในอาชีพ

นโยบายข้อที่ 5 : การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ระบบข้อมูลและข่าวสาร การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิจัยและพัฒนาให้นำไปสู่องค์กรสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล

เป้าหมาย

1. มีกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทย
2. สถานศึกษาและหน่วยงานทุกระดับ ทุกประเภทมีระบบเครือข่ายข้อมูลและข่าวสาร เพื่อบริการแก่ประชาชนในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
3. สื่อมวลชนทุกประเภททั้งส่วนกลางและภูมิภาคให้บริการการศึกษาแก่เด็กเยาวชนและประชาชนเพิ่มมากขึ้น
4. มีการศึกษาวิจัยและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชน
5. มีห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์เมือง ศูนย์วัฒนธรรมและสนามกีฬาที่มีคุณภาพครบทุกอำเภอและมีเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน
6. มีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตย ศาสนาและวัฒนธรรมในสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา
7. มีการให้ความรู้และบริการด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง
8. มีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยและการป้องกันจากสารเสพติดและโรคเอดส์
9. มีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้และพัฒนาแรงงานไทยทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

นโยบายข้อที่ 6 : การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา

ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพโดยมุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างบุคลากรและหน่วยงาน รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างองค์กร การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. มีการจัดกิจกรรมและฝึกอบรมร่วมสำหรับบุคลากรในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติทั้งในสังกัดเดียวกันและต่างสังกัดให้มีความรู้ ความสามารถและสมานฉันท์ในการปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง ต่อเนื่อง
2. มีระบบบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การบริหารงานบุคคลเดียวกัน
3. หน่วยงานสนับสนุนสถานศึกษาทุกระดับได้รับการปรับปรุงในด้านระบบข้อมูล ระบบวางแผน การใช้เทคโนโลยี การนิเทศ ติดตามประเมินผลให้คล่องตัวสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็ว บรรลุภารกิจหลักขององค์กร
4. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการกระจายอำนาจให้มีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ภายใต้แนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
5. ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา องค์กรของรัฐและเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง
6. เอกชนรับผิดชอบต่อจัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
7. ทุกหน่วยงานมีการวิจัยองค์กรและนำผลการวิจัยมาใช้ในการจัดการศึกษา
8. มีการประสานการจัดทำแผนและติดตามประเมินผลร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

กิจกรรมท้ายบทที่ 2

1. สภาพปัญหาการศึกษาของไทยที่ผ่านมา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปไว้ 3 ด้าน คือด้านใดบ้าง
2. อธิบายสภาพปัญหา ตามข้อที่ 1 มาโดยละเอียด
3. ผู้เรียนสังเกตเห็นคุณค่าและประโยชน์ของ การศึกษาสภาพปัญหาทั้ง 3 ด้านนี้อย่างไร
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ในบทที่ 2 นี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้อย่างไร



แบบทดสอบท้ายบทที่ 2

- 1 ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันและความต้องการในการวางแผนเพื่อพัฒนานั้นสิ่งแรกที่คุณศึกษาต้องปฏิบัติคืออะไร
 ๙. จัดจำแนกข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการจะศึกษา
 ๑. กำหนดกรอบการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการพัฒนา
 ๒. ศึกษามาตรฐานคุณภาพ ตามความหมายที่กำหนด
 ๓. กำหนดรูปแบบในการศึกษาวิเคราะห์
- 2 ในปัจจุบันการจัดการศึกษาให้แก่ประชากรในชาติยังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาการศึกษาทางด้านใดของไทย
 ๙. ด้านการบริหารการจัดการ
 ๑. ด้านคุณภาพ
 ๒. ด้านปริมาณ
 ๓. ถูกทั้งข้อ ก , ข และ ค
- 3 ในปัจจุบันเรากำลังใช้แผนพัฒนาการศึกษา ภายใต้อะไร
 - ก. ฉบับที่ 6 ข. ฉบับที่ 7
 - ค. ฉบับที่ 8 ง. ฉบับที่ 9
- 4 ในข้อใดต่อไปนี้เป็นสภาพปัญหาของการศึกษาของไทยในด้านคุณภาพ
 ๙. กระบวนการเรียนการสอนไม่เอื้อให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
 ๑. การทำงานที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงาน
 ๒. การจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุม
 ๓. ถูกทุกข้อ
- 5 การจัดการบริหารงานที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางทำให้เกิดผลเสียในข้อใด
 ๙. เกิดความล่าช้า
 ๑. ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง
 ๒. เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง
 ๓. ถูกเฉพาะข้อ ก และ ข

บทที่ 3

การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์



วัตถุประสงค์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of life)

ความสำคัญของวิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of life) โดยเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ เก่ง แข็งแรง ดี มีรายได้ มีประชาธิปไตย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีความสุข

ประโยชน์ของวิธีการดำเนินการศึกษา

1. ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงข้อกำหนดในการศึกษาวิเคราะห์
2. สามารถนำวิธีการศึกษาวิเคราะห์ที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนรวมทั้งการวัดผลทั้งทางด้านคุณภาพและด้านปริมาณสามารถนำไปปฏิบัติการเรียนการสอนให้แก่เด็กภายในสถานศึกษาได้

ข้อกำหนดในการศึกษาวิเคราะห์

การศึกษวิเคราะห์ในเอกสารนี้ดำเนินการตาม “ข้อกำหนด” ที่ตั้งขึ้นไว้เพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1 ทำการศึกษวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาเพื่อ **พัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of life)** ในมิติทางการศึกษา นั่นคือเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะสำคัญ **7** ประการ คือ

- เก่ง
- แข็งแรง
- ดี
- มีรายได้
- มีประชาธิปไตยในวิถีชีวิต
- มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- มีความสุข

2 นำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคัดข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) เป็นพื้นฐาน (Based on Data and Information) นำเสนอในรูปแบบตาราง (Tables) และแผนภูมิ (Graphs) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ Program Microsoft Excel.

3 ศึกษาวิเคราะห์สิ่งสำคัญภายใต้ความหมายดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นตัวเลขมาจากการเจงนับจากการชั่ง

ตวงวัด และข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลข(เป็นข้อความ) โดยเก็บรวบรวมมาจากแหล่ง
ทุติยภูมิ (Primary Sources)

ซึ่งในที่นี้ข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่เป็นตัวเลขนั้นจะนำเสนอ
 ในลักษณะเป็น ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ
 (Qualitative Data)

3.2 สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการ
 ประมวลผล

แล้วเป็นส่วยผลลัพธ์หรือ **Output** ของระบบการประมวลผลตาม ระบบสารสนเทศ
(Information System)

3.3 ปัญหา (Problem) ส่วนต่างระหว่างเกณฑ์ (Criteria, Mean, Norm หรือ Satisfaction level) ที่กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐานกับสภาพจริง (Fact) ที่ปรากฏ ดังกำหนดเป็นสูตรขึ้นไว้ดังนี้

$$P = C - F$$

P คือ Problem (ปัญหา)

C คือ Criteria (เกณฑ์)

F คือ Fact (สภาพจริง)

นั่นคือ ถ้าความแตกต่างมีมากก็แสดงว่าสิ่งนั้นมีปัญหามาก แต่หากค่าความแตกต่างมีน้อยก็ย่อมแสดงว่าสิ่งนั้น ๆ ย่อมมีปัญหาน้อย

ดังนั้นในการมองสภาพปัญหาตามสูตรดังกล่าวนี้ผู้มองต้องศึกษาให้รู้ถึงข้อมูลหรือสารสนเทศหรือดัชนีถึง 3 ตัว คือ

1 ข้อมูลที่เป็นเกณฑ์ (Criteria, Mean, Norm หรือ Satisfaction level) ที่กำหนด

เอาไว้เป็นบรรทัดฐานหรือ มาตรฐาน (Standard level)

2 ข้อมูล (Data) หรือสารสนเทศ (Information) หรือดัชนี (Indicator) ที่เก็บรวบรวม

รวมมาได้

3 ค่าที่ได้จากการลบตัวเลขระหว่างเกณฑ์กับข้อมูลที่เก็บมาได้ จากข้อ 2

4 นำค่าที่ได้จาก ข้อ 3 ไปตีค่าว่ามาก น้อย หรือไม่เพียงพอ แล้วนำค่านั้นไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Standard level) ที่ตั้งไว้แล้วอีกครั้ง ก็จะทราบระดับมาตรฐาน ว่าอยู่ในมาตรฐานระดับใด

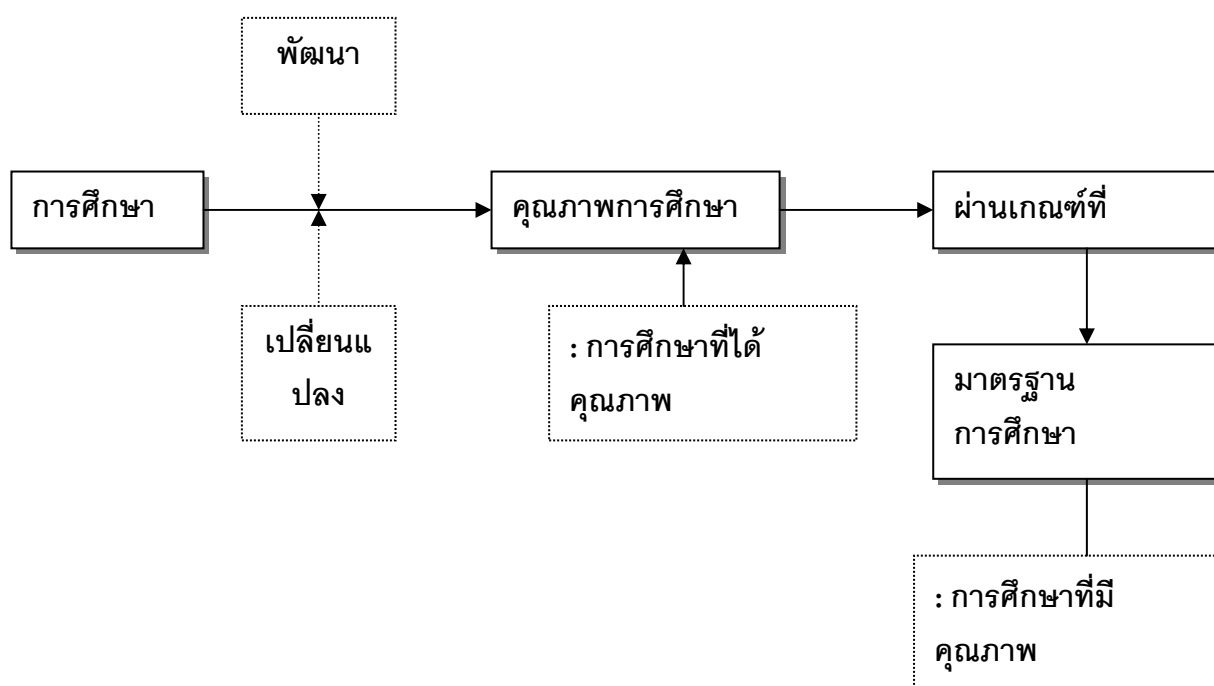
3.4 สักยภาพ หมายถึง ซีดความสามารถในการลดช่องว่าง (GAP) ระหว่างเกณฑ์ (Criteria) กับสภาพจริง (Fact)

และ การเพิ่มศักยภาพ ให้หมายถึงการใส่ทรัพยากรการบริหารจัดการ (Administrative Resouces) เข้าไปในระบบ (System Approach) คือ **ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) เพื่อ**

ส่งผลให้เกิด ผลผลิต (**Output**) และผลลัพธ์ (**Outcome**) ของการพัฒนาใด ๆ ได้ตาม เกณฑ์หรือมาตรฐาน (**Standard level**) ที่กำหนดไว้

3.5 การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในที่นี้ให้หมายถึง การปรับเปลี่ยน / เปลี่ยนแปลง / ปรับปรุงการศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือ คือ การพัฒนาการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์ ตามมาตรฐานที่กำหนด นั่นเอง และนอกจากนี้ ในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ดังกล่าวนี้ ต้องผ่านกระบวนการ (**Process**) ที่เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างน้อยก็ 3 – 4 ขั้นตอน ดังแผนผัง (**Diagram**) ดังต่อไปนี้

แผนผังที่ แสดงกระบวนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา



นั่นคือ ต้องเป็น กระบวนการ สำคัญคือ

- 1 การศึกษานั้นต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น (เรียกว่า “พัฒนา”)
- 2 ต้องเป็นการพัฒนาจนทำให้ “การศึกษา” นั้นมี “คุณภาพ” จึงจะได้ชื่อว่า “การศึกษา

ที่มีคุณภาพ” หรือ “คุณภาพการศึกษา” นั่นเอง

- 3 แล้วนำ “การศึกษาที่มีคุณภาพ” นั้นไปเทียบ กับ เกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว
 หากถึงเกณฑ์ ขั้นต่ำตามที่กำหนด ก็จักได้ชื่อว่า มี **มาตรฐานขั้นต่ำ**
 หากถึงเกณฑ์ ขั้นกลาง ก็จักได้ชื่อว่า มี **มาตรฐานชั้นกลาง**
 หากถึงเกณฑ์ ขั้นสูง ก็จักได้ชื่อว่า มี **มาตรฐานชั้นสูง**
 (หากตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้หลายระดับ)

นั่นคือ “รัฐ” ต้องจัดให้มี **เกณฑ์** หรือ **มาตรฐาน** ไว้เป็นตัวเปรียบเทียบเพื่อกำหนด
 ระดับ **มาตรฐานทางการศึกษา** ไว้เช่นเดียวกัน

3.6 รูปแบบในการศึกษาวิเคราะห์

ในการศึกษาครั้งสำคัญนี้ จะนำเสนอใน 5 ประเด็นหลักคือ

- 1 นำเสนอสภาพปัจจุบันในรูปของข้อมูลเป็นตาราง
- 2 จัดกระทำเป็นแผนภูมิ (Graph)

$$P = C - F$$

P คือ Problem (ปัญหา)

C คือ Criteria (เกณฑ์)

F คือ Fact (สภาพจริง)

- 4 ซึ่ประเด็นที่เป็นปัญหา / จุดที่ยังไม่น่าพอใจ

- 5 ซึ่โอกาสการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาในประเด็นปัญหานั้น ๆ

ซึ่ง ศักยภาพ ให้หมายถึง ความสามารถในการลดช่องว่าง (GAP) ระหว่าง
 เกณฑ์

(Criteria) กับสภาพจริง (Fact)

และ การเพิ่มศักยภาพ ก็ให้หมายถึง การใส่ทรัพยากรการบริหารจัดการ

(Administrative Resouces) เข้าไปในระบบ (System Approach) คือ

ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) เพื่อส่งผลให้เกิด ผลผลิต (Output) และ

ผลลัพธ์ (Outcome) ของการพัฒนาใด ๆ ได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐาน (Standard level) ที่กำหนดไว้

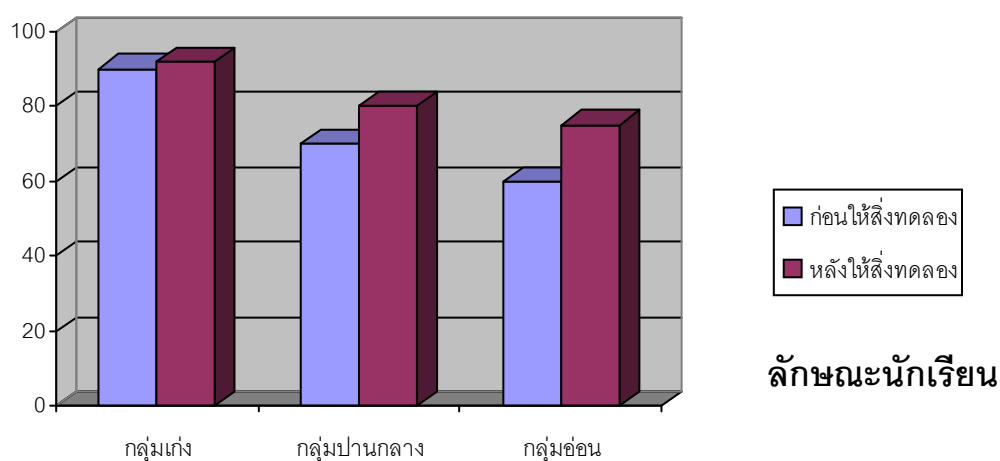
แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ส่วน

ใหญ่นำเสนอข้อมูลใช้ข้อมูลดิบ โดยมีการเน้นเป็นความถี่ ร้อยละหรือค่าเฉลี่ย บางครั้งก็นำเสนอเป็นรูปภาพเส้น หรือแผนภูมิ เพื่อให้เข้าใจง่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 การนำเสนอข้อมูลดิบโดยมีกราฟประกอบ (เปรียบเทียบคะแนนก่อน – หลัง การทดลอง)

ลักษณะของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	ระดับความสนใจใฝ่รู้ โดยเฉลี่ย (คิดเป็น %)	หลังจากใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ (%)
กลุ่มเก่ง	10	90	92
กลุ่มปานกลาง	20	70	80
กลุ่มอ่อน	10	60	75
รวม	40	72.5	81.70



ตัวอย่างที่ 2 การนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การบรรยาย

จากการสังเกตพบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียน เมื่อจำแนกตามกลุ่มที่ทักษะความสามารถก่อนทำการทดลอง ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เขียนบรรยายภาพไม่ได้ จำนวนร้อยละ 10 พัฒนาขึ้นเป็นเขียนเป็นคำและประโยคสั้น ๆ ได้ทุกคน

กลุ่มที่ 2 เขียนบรรยายคำได้ไม่ต่อเนื่อง จำนวนร้อยละ 63.33 พัฒนาเป็นเขียนเป็นประโยคต่อเนื่องได้ 3 – 5 ประโยค

กลุ่มที่ 3 เขียนบรรยายคำได้ 3 – 5 ประโยค จำนวนร้อยละ 26.66 พัฒนาเป็นเขียนเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องสร้างสรรค์และสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ มีความมั่นใจในการเขียนมากขึ้น

2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถกระทำได้หลายวิธีดังนี้¹⁵

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานราก (Grounded Data Analysis) เริ่มด้วย

- 1.1 การอ่านหรือพิจารณาข้อความ / ข้อมูลที่เก็บมาได้ และกำหนด / จดเส้นประเด็นสำคัญในข้อความนั้น ๆ ตั้งชื่อประเด็นแล้วกำหนดเป็นคำสำคัญ
- 1.2 การจัดกลุ่มประเภทของประเด็นสำคัญที่ได้จากการอ่าน
- 1.3 การหารูปแบบความสัมพันธ์ของคำสำคัญ / ประเด็นต่าง ๆ
- 1.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับประเด็นข้อมูลที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มได้ก็จะจัดแยกต่างหาก

(2) การวิเคราะห์แบบจัดกลุ่มข้อมูลก่อน (Priori Data Analysis) เริ่มด้วย

- 2.1 การจัดกลุ่มประเภทของข้อมูลล่วงหน้า โดยทำตารางแสดงความสัมพันธ์ของคำสำคัญที่กำหนด
- 2.2 อ่านข้อความ / ข้อมูลแล้วขีดเส้นประเด็นสำคัญที่ตรงกับคำสำคัญที่กำหนดไว้แล้ว
- 2.3 กำหนดประเด็นลงในช่องต่าง ๆ ของตารางที่เตรียมไว้แล้ว เพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์
- 2.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับประเด็นข้อมูลที่ไม่สามารถจัดกลุ่มได้ก็จะจัดแยกกลุ่มต่างหาก

¹⁵ Freeman, 1998 ; Bell, 1993

(3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่คล้ายกับวิธีที่ 2 คือ มีการกำหนดกลุ่ม / ประเภทของข้อมูลก่อน และอ่านและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่โดยจัดเข้ากลุ่ม / ประเภทของข้อมูล แต่ใช้วิธีการนับความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม

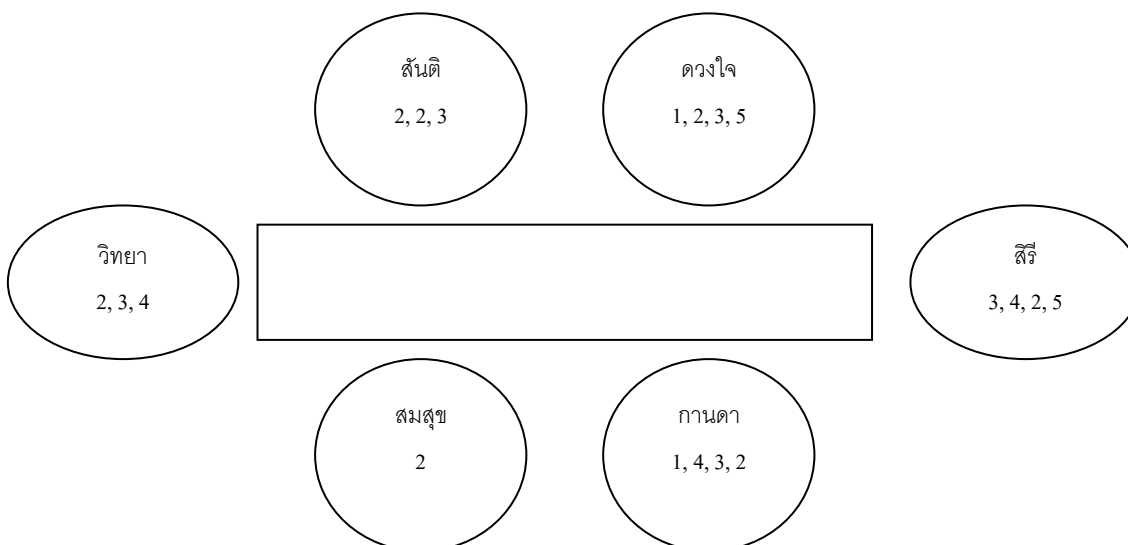
โปรดพิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้ ครูกำลังสนใจพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน พฤติกรรมที่ครูต้องการศึกษากำหนดไว้ล่วงหน้า 5 พฤติกรรม แล้วครูทำการบันทึกว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ครูคนนี้กำลังใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบที่ 2 และ 3

ตัวอย่างการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

รายการพฤติกรรมที่ครูต้องการสังเกต

1. การนำเสนอความคิดเห็น
2. การโต้แย้งความคิดของสมาชิก
3. การสนับสนุนความคิดของสมาชิกในกลุ่ม
4. การให้ข้อมูลจากประสบการณ์
5. การสรุปประเด็นจากการอภิปรายของเพื่อนสมาชิก

ผลการบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกต



ต
นี้

วิทยา		/	/	/		3
-------	--	---	---	---	--	----------

สันติ		//	/			3
ดวงใจ	/	/	/		/	4
สิริ		/	/	/	/	4
กานดา	/	/	/	/		4
สมสุข		/				1
รวม	2	7	5	3	2	19

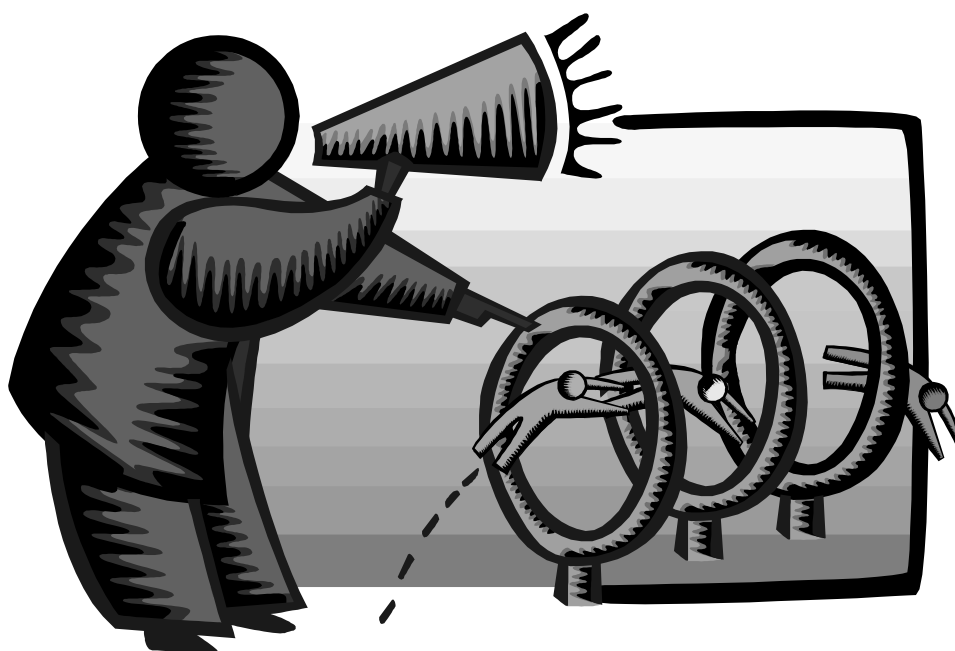
จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่านักเรียนกลุ่มนี้แสดงพฤติกรรมโต้แย้งกับเพื่อนในกลุ่ม (พฤติกรรมที่ 2) มากกว่าพฤติกรรมอื่น โดยพฤติกรรมการนำเสนอความคิดใหม่และการสรุปประเด็นเกิดน้อยกว่าพฤติกรรมอื่น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีการแสดงออกน้อยที่สุดคือ สมสุข

16

¹⁶ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ของศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544

กิจกรรมท้ายบทที่ 3

1. จงบอกความหมายของ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา
2. อธิบาย กระบวนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา มาโดยละเอียด
3. ผู้เรียนสังเกตเห็นคุณค่าและประโยชน์ของ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาอย่างไร
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ในบทที่ 3 นี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้อย่างไร



บทที่ 4

ตัวอย่างการศึกษาวិเคราะห์ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ



วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดฝึกอบรมนี้สามารถ

5. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า ประโยชน์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพได้
6. ประยุกต์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

ตัวอย่างการศึกษาวิเคราะห์ ด้านปริมาณ

จุดเน้นการศึกษาวิเคราะห์

: ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและโอกาสการเพิ่ม
ศักยภาพการพัฒนาการศึกษา ด้านปริมาณ

โดยวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปริมาณ (Based on Quantitative
Data) เลือกศึกษาวิเคราะห์ 5 ตัวชี้วัดดังนี้ คือ

- (1) ENROLMENT RATIO
- (2) POPULATION TREND
- (3) RETENSION RATE
- (4) TRANSITION RATE
- (5) DROP OUT RATE

โดยใช้รูปแบบการนำเสนอ 5 ชั้นดังนี้

1. นำเสนอสภาพปัจจุบันในรูปแบบของข้อมูลเป็น
ตาราง
2. จัดกระทำเป็นแผนภูมิ (GRAPH)
3. วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบด้วยการ
อธิบาย / ขยายความ ตามสูตร

$$P = C - F$$

P คือ Problem (ปัญหา)

C คือ Criteria (เกณฑ์)

F คือ Fact (สภาพจริง)

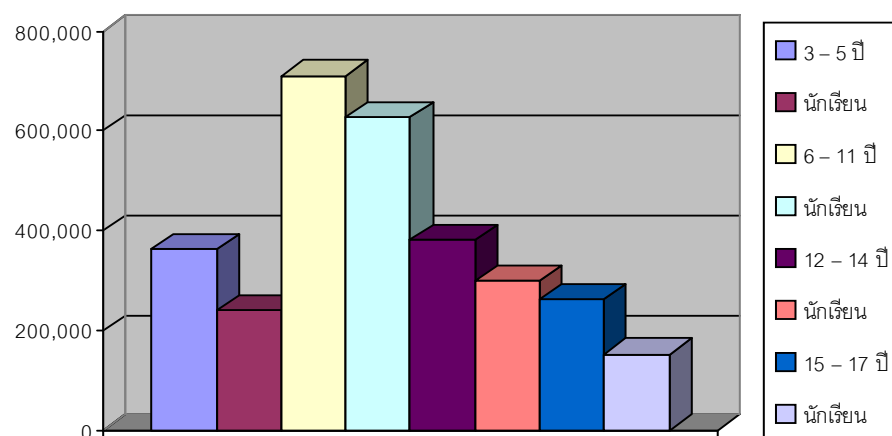
4. ชี้ประเด็นที่เป็นปัญหา / จุดที่ยังไม่น่าพอใจ
5. ชี้โอกาสเพิ่มศักยภาพการพัฒนาในประเด็น
ปัญหานั้น ๆ

ดังนั้นจะได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์เป็นลำดับไป ดังนี้

**การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาด้าน ปริมาณ (QUANTITATIVE DATA) เพื่อการ
พัฒนา จากแหล่งทุติยภูมิ (SECONARY SOURCES)**

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษาเทียบตามกลุ่มประชากร ปีการศึกษา 2540 เขตการศึกษา 10

ปี	ก่อน ประถม	นักเรียน	คิดเป็น %	ประถม	นักเรียน	คิดเป็น %	ม.ต้น	นักเรียน	คิดเป็น %	ม.ปลาย	นักเรียน
2540	3 – 5 ปี	238,960	66.27	6 – 11 ปี	628,162	88.42	12 – 14 ปี	300,067	78.91	15 – 17 ปี	152,187
2548			81.6			89			77.50		



เขต 10

1. คำอธิบาย

➤ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กำหนดเป้าหมายในการรับนักเรียนแต่ละระดับ เทียบกับประชากรกลุ่มวัยเรียน

ระดับเดียวกันไว้ดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา 81.6 % ระดับประถมศึกษา 89%ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น 77.50% ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 47%

➤ เขตการศึกษา 10 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัดในเขตอีสานตอนกลาง จ.กาฬสินธุ์(กส.) จ.นครพนม(นพ) จ.มุกดาหาร(มค.) จ.มหาสารคาม

(มห.) จ.ยโสธร(ยส.) จ.ร้อยเอ็ด(รอ.) จ.อำนาจเจริญ(อจ.) จ.อุบลราชธานี(อบ.) รับนักเรียนแต่ละ

ระดับได้ดังนี้คือ ระดับก่อนประถมศึกษา 66.27% (238,960 คน) ระดับประถมศึกษา 88.42%

(628,162 คน) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 78.91% (300,067 คน) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

57.83% (152,187 คน)

2. ปัญหา / จุดที่ยังไม่นำพอใจ : เทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมายของรัฐ โดยใช้สูตร P=C-F

เขตการศึกษา 10 (ภาพรวมทั้ง 8 จังหวัด) รับนักเรียนไม่ถึงเป้าหมายอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ส่วนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายรับได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนด นั่นคือ

- ประชากรกลุ่มวัยเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ต่ำกว่าเป้าหมาย 15.33% (55,278 คน)
- ประชากรกลุ่มวัยเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ต่ำกว่าเป้าหมาย 0.58% (4,120 คน)
- ประชากรกลุ่มวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 10 สูงกว่าเป้าหมายอยู่ 1.41 %
- ประชากรกลุ่มวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 10 สูงกว่าเป้าหมายอยู่ 15.83 %

3. การเพิ่มศักยภาพ

- ใช้กลไกทางด้านกฎหมายหลัก คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- ใช้กลไกทางด้านนโยบายการบริหาร เน้น การกระจายหน้าที่ / อำนาจให้แก่องค์กรท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) ชุมชน หมู่บ้าน องค์การ องค์กร มูลนิธิ วัด มัสยิด โบสถ์(คริสต์) เน้นความเป็นเอกภาพของนโยบาย
- ใช้กลไก ด้านการวางแผน เน้นที่การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเช่น PAN = PARTICPATION PLANNING, การวางแผนกลยุทธ์ STRATEGIC PLANNING เหล่านี้เป็นต้น

โดยจะยกตัวอย่างข้อมูลเฉพาะจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษา เทียบกับประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 รายจังหวัด เขตการศึกษา 10 มาเป็นตัวอย่างอ้างอิงการวิเคราะห์หาค่าข้อมูลการศึกษาด้านปริมาณ (QUANTITATIVE DATA)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียน ระดับประถมศึกษา เทียบตามกลุ่มประชากร ปีการศึกษา 2540 เขตการศึกษา 10

จังหวัด	ระดับประถมศึกษา					
	ประชากร	นักเรียน	คิดเป็น %	เป้าหมายของรัฐ %	เป้าหมายของรัฐ (คน)	จุดนำพอใจ / ไม่น่าพอใจ
กส.	49,554	48,786	98.45	89	44,103.14	4,682.86
นพ.	70,379	68,562	97.42	89	62,636.19	5,925.81
มค.	88,115	82,954	94.42	89	78,424.75	4,529.25
มห.	34,911	34,861	99.86	89	31,069.79	3,791.21
ยส.	51,472	50,794	98.68	89	45,811.37	4,982.63
รอ.	125,861	125,861	100	89	112,016.29	13,844.71
อจ.	36,525	36,042	98.68	89	32,506.00	3,535.00
อบ.	253,650	180,302	71.08	89	225,757.99	-45,455.99
เขต 10	710,467	628,182	88.42	89	632,282.49	-4,184.27
แผน 8				89		

(แหล่ง : ปรับจากรายงานการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักพัฒนาการศึกษา

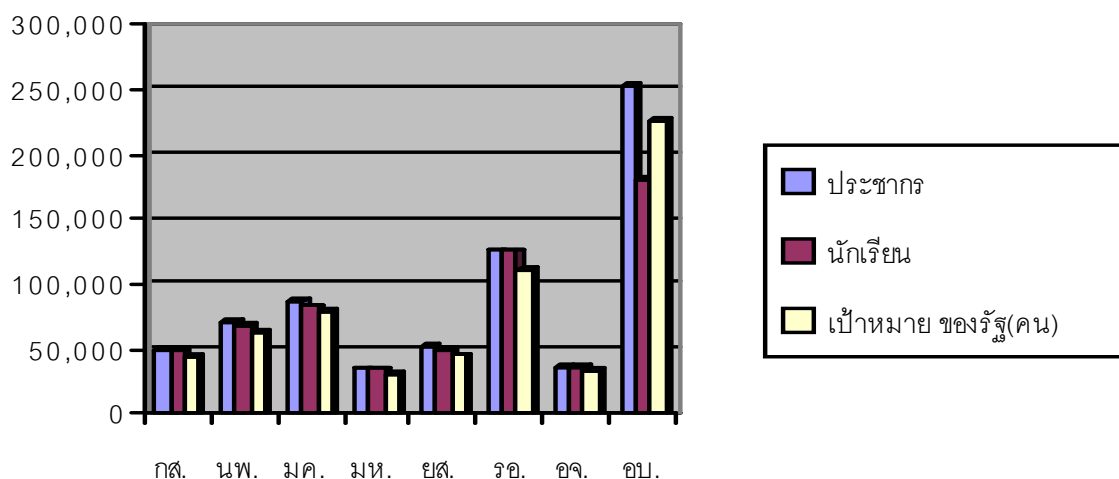
ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10

ปีงบประมาณ 2541 เอกสารลำดับที่ 21/2541 เอกสารโรเนียว สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เขตการศึกษา 10 จ.อุบลราชธานี 2541 หน้า 24)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนระดับ ประถมศึกษา เทียบกับประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 ราย
จังหวัด เขตการศึกษา 10

ระดับประถมศึกษา				
จังหวัด	ประชากร	นักเรียน	เป้าหมายของรัฐ (คน)	จุดนำพอใจ / ไม่น่าพอใจ
กส.	49,554	48,786	44,103.14	4,682.86
นพ.	70,379	68,562	62,636.19	5,925.81
มค.	88,115	82,954	78,424.75	4,529.25
มห.	34,911	34,861	31,069.79	3,791.21
ยส.	51,472	50,794	45,811.37	4,982.63
รอ.	125,861	125,861	112,016.29	13,844.71
อจ.	36,525	36,042	32,506.00	3,535.00
อบ.	253,650	180,302	225,757.99	-45,455.99

เขต 10	710,467	628,182	632,282.49	-4,120.49
--------	---------	---------	------------	-----------



1. อธิบายความในตาราง 2 – 3

- 1.1 กำหนดค่า เป้าหมายของรัฐ (ช่อง F) ให้เป็นปริมาณ(คน) ในที่นี่ใช้การคำนวณอัตโนมัติด้วยคอมพิวเตอร์ PROGRAM MICROSOFT EXCEL ด้วยสูตร $F = C * E / D$ (C คูณด้วย E หารด้วย D) ซึ่งในที่นี้ F คือเป้าหมายของรัฐ(จำนวนคน) = C (คือนักเรียนที่เข้าเรียน) คูณด้วย E (คือเป้าหมายที่รัฐ กำหนดไว้ในรูปร้อยละ (%)) หารด้วย D (คือร้อยละ ของนักเรียนที่เข้าเรียน) นั่นเอง
- 1.2 กำหนดค่า จุดที่พอใจ / ไม่น่าพอใจ ในที่นี่ใช้การคำนวณอัตโนมัติด้วยคอมพิวเตอร์ PROGRAM MICROSOFT EXCEL ด้วยสูตร $G = C - F$ นั่นคือ G (จุดที่พอใจ / ไม่น่าพอใจ) = C (คือ จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน) ลบด้วย F (คือเป้าหมาย) (ตัวเลขที่ปรับแล้วในข้อ 1.1)
- 1.3 ในกรณีนี้ หากค่า G ติดลบ เช่น -45,455 แสดงว่า ต่ำกว่าเป้าหมายอยู่ 45,455 คน ส่วนตัวเลขที่ไม่มีเครื่องหมายใด ๆ อยู่ข้างหน้าในแสดงว่าเป็นตัวเลขที่สูงกว่าเป้าหมาย เช่น 4,682 ก็แสดงว่า สูงกว่าเป้าหมายอยู่ 4,682 คน เป็นต้น
- 1.4 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ได้กำหนดเป้าหมายในการรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเทียบเท่ากับประชากรกลุ่มวัยเรียนระดับเดียวกันไว้ 89%

1.5 เขตการศึกษา 10 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัดในเขตอีสานกลาง รับนักเรียนวัยประถมศึกษาได้ 88.42% (628,162 คน) จำแนกเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

- จังหวัดกาฬสินธุ์ (กส.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 4,682 (98.45%)
- จังหวัดนครพนม (นพ.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 5,925 (97.42%)
- จังหวัดมุกดาหาร (มค.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 4,529 (94.14%)
- จังหวัดมหาสารคาม (มค.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 3,791 (99.89%)
- จังหวัดยโสธร (ยส.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 4,982 (98.68%)
- จังหวัดร้อยเอ็ด (รอ.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 125,861 (100%)
- จังหวัดอำนาจเจริญ (อจ.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้สูงกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ 3,535 (98.68%)
- จังหวัดอุบลราชธานี (อบ.) จังหวัดนี้รับนักเรียนได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้ **4,120** (71.08%)

4. ปัญหา / จุดที่ยังไม่พอใจ : เมื่อเทียบกับเกณฑ์ / เป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้โดยใช้สูตร $P=C-F$

- เขตการศึกษา 10 (ภาพรวมทั้ง 8 จังหวัด) รับนักเรียนระดับประถมศึกษา (อายุ 6–11 ปี) ได้ต่ำกว่าเป้าหมาย อยู่ 4,120 คน (0.58%)
- ในกรณี จะมีเฉพาะจังหวัด อุบลราชธานี เท่านั้นที่รับนักเรียนได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ส่วนอีก 7 จังหวัด สามารถรับนักเรียน ได้สูงกว่าเป้าหมาย ที่รัฐกำหนด

5. การเพิ่มศักยภาพ

ในระดับ ภาพรวม (MACRO : มหภาค) คือ รัฐในส่วนกลาง (กระทรวง กรม) พึงใช้กลไก สำคัญให้ เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้กลไกทางด้านกฎหมายหลัก คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ
- ใช้กลไกทางด้านนโยบายการบริหาร เน้น การกระจายหน้าที่ / อำนาจให้แก่องค์กร ท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) ชุมชน หมู่บ้าน องค์กร องค์กร มูลนิธิ วัด มัสยิด โบสถ์(คริสต์) เน้นความเป็นเอกภาพของนโยบาย
- ใช้กลไก ด้านการวางแผน เน้นที่การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเช่น PAN = PARTICPATION PLANNING, การวางแผนกลยุทธ์ STRATEGIC PLANNING เหล่านี้เป็นต้น
- รัฐ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น (ซึ่งน่าจะเป็น 100% เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนต้องได้เข้าเรียน) และตระหนักในคุณประโยชน์และความจำเป็นของการส่งเสริม ให้เข้ารับการศึกษาตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้

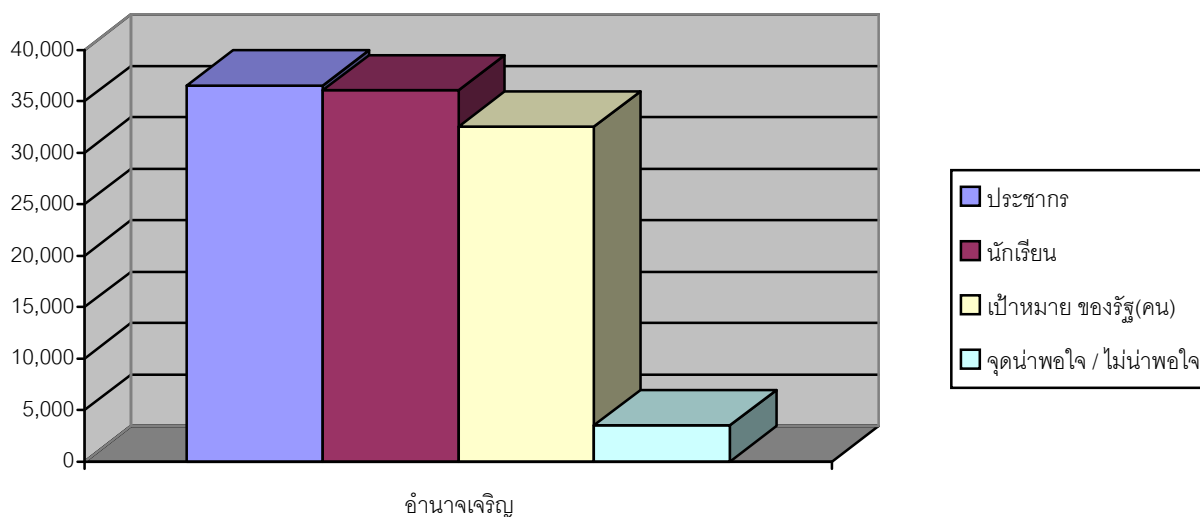
ในระดับส่วนย่อย (MICRO : จุลภาค) ในระดับพื้นที่ปฏิบัติการ (ท้องถิ่น) พึงปฏิบัติตามกลไกสำคัญที่ส่วนกลางกำหนดให้เกิดผลจริงจัง เช่น

- กำหนดหน้าที่ / อำนาจในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่พื้นที่ปฏิบัติการ ซึ่งก็คือ องค์กรท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) องค์กรทางศาสนา (วัด มัสยิด โบสถ์คริสต์) มูลนิธิ สมาคม ประชาชน ผู้ปกครอง ฯลฯ โดยทางราชการ (เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ) ในการสนับสนุน ส่งเสริมทางด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดผล ประเมินผล การสร้างสื่อ มาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพ นิเทศ ตรวจสอบ ฯลฯ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เหล่านี้เป็นต้น
- ทางราชการ (ทั้งส่วนกลางและเขตพื้นที่) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน ผู้ปกครอง ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
- หน่วยงานในระดับพื้นที่ (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน) ดำเนินการจัดทำระบบข้อมูล (DATA) สารสนเทศ (INFORMATION) ที่จำเป็นพื้นฐาน เช่นประชากรกลุ่มอายุ(รายปี) เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กโยกย้าย (ย้ายเข้า / ออก ในพื้นที่)
- ดำเนินการให้เด็กเข้าเรียนตามกำหนด ตามเกณฑ์ ตามเป้าหมาย
- ติดตามการเคลื่อนย้าย (ย้ายเข้า / ออก) ของเด็กในพื้นที่ เหล่านี้เป็นต้น

ตัวอย่าง ตารางแสดงจำนวนนักเรียน ประถมศึกษา เทียบเท่าประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 บางจังหวัดเพื่อเป็นหลักในการนำไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียน ประถมศึกษา เทียบเท่าประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 จังหวัด
อำนาจเจริญ

ระดับประถมศึกษา				
จังหวัด	ประชากร	นักเรียน	เป้าหมายของรัฐ (คน)	จุดน่าพอใจ / ไม่น่าพอใจ
อจ.	36,525	36,042	32,506.00	3,535.00



1. อธิบายความในตารางที่ 3

จังหวัดอำนาจเจริญ มีประชากรวัยเรียนระดับ ประถมศึกษา (อายุ 6 – 11 ปี) 36,525 คน รับเข้าเรียน ได้ 36,042 คน ซึ่งรัฐ ได้ตั้งเป้าหมายรับนักเรียนวัยนี้เอาไว้ 89% (32,506 คน)

2. จุดที่น่าพอใจ : เมื่อเทียบกับเกณฑ์ / เป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้โดยใช้สูตร $P=C=F$

จังหวัดอำนาจเจริญรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (อายุ 6 –11 ปี) ได้ สูงกว่าเป้าหมาย อยู่ 3,535 (98.68%)

3. การเพิ่มศักยภาพ

ในระดับ ภาพรวม (MACRO : มหภาค) คือ รัฐในส่วนกลาง (กระทรวง กรม) พึ่งใช้กลไก สำคัญให้ เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้กลไกทางด้านกฎหมายหลัก คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ
- ใช้กลไกทางด้านนโยบายการบริหาร เน้น การกระจายหน้าที่ / อำนาจให้แก่องค์กร ท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) ชุมชน หมู่บ้าน องค์กร องค์กร มูลนิธิ วัด มัสยิด โบสถ์(คริสต์) เน้นความเป็นเอกภาพของนโยบาย

- ใช้กลไก ด้านการวางแผน เน้นที่การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเช่น PAN = PARTICPATION PLANNING, การวางแผนกลยุทธ์ STRATEGIC PLANNING เหล่านี้เป็นต้น
- รัฐ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น (ซึ่งน่าจะเป็น 100% เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนต้องได้เข้าเรียน) และตระหนักในคุณประโยชน์และความจำเป็นของการส่งเด็กเข้ารับการศึกษิตตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้

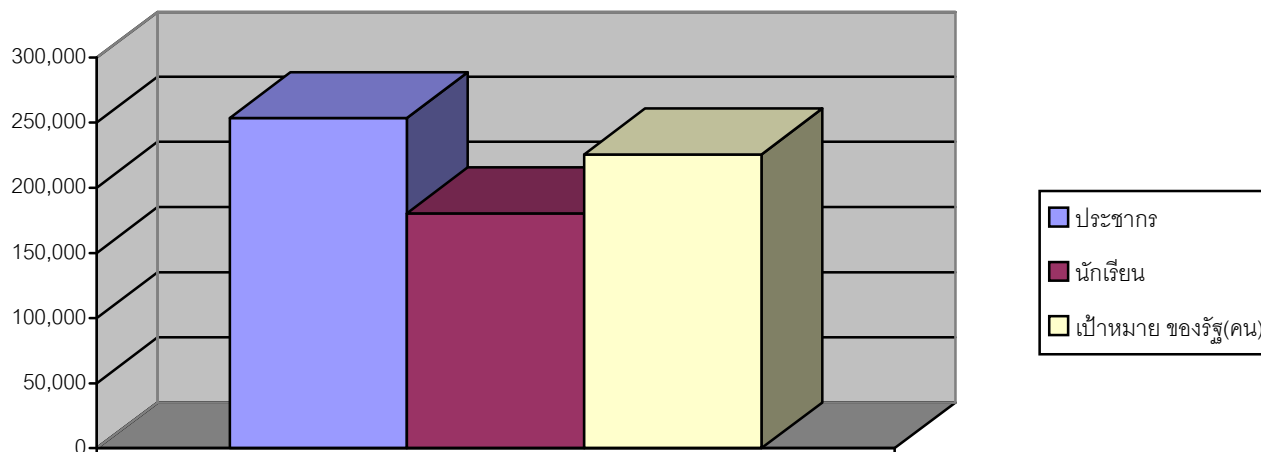
ในระดับส่วนย่อย (MICRO : จุลภาค) ในระดับพื้นที่ปฏิบัติการ (ท้องถิ่น) พึงปฏิบัติตามกลไกสำคัญที่ส่วนกลางกำหนดให้เกิดผลจริงจัง เช่น

- กำหนดหน้าที่ / อำนาจในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่พื้นที่ปฏิบัติการ ซึ่งก็คือ องค์กรท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) องค์กรทางศาสนา (วัด มัสยิด โบสถ์คริสต์) มูลนิธิ สมาคม ประชาชน ผู้ปกครอง ฯลฯ โดยทางราชการ (เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ) ในการสนับสนุน ส่งเสริมทางด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดผล ประเมินผล การสร้างสื่อ มาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพ นิเทศ ตรวจสอบ ฯลฯ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เหล่านี้เป็นต้น
- ทางราชการ (ทั้งส่วนกลางและเขตพื้นที่) รมรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน ผู้ปกครอง ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
- หน่วยงานในระดับพื้นที่ (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน) ดำเนินการจัดทำระบบข้อมูล (DATA) สารสนเทศ (INFORMATION) ที่จำเป็นพื้นฐาน เช่นประชากรกลุ่มอายุ(รายปี) เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กโยกย้าย (ย้ายเข้า / ออก ในพื้นที่)
- ดำเนินการให้เด็กเข้าเรียนตามกำหนด ตามเกณฑ์ ตามเป้าหมาย นั้นแหล่งสังคมในภาพรวมของจังหวัดอำนาจเจริญ จึงจะได้รับการพัฒนาโดยกระบวนการทางการศึกษาต่อไป

ตัวอย่าง ตารางแสดงจำนวนนักเรียน ประถมศึกษา เทียบเท่าประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 บางจังหวัดเพื่อเป็นหลักในการนำไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนนักเรียน ประถมศึกษา เทียบเท่าประชากรกลุ่มวัยเรียน ปีการศึกษา 2540 จังหวัดอุบลราชธานี

ระดับประถมศึกษา				
จังหวัด	ประชากร	นักเรียน	เป้าหมายของรัฐ (คน)	จุดนำพอใจ / ไม่นำพอใจ
อบ.	253,650	180,302	225,757.99	-45,455.99



อบ.

1. อธิบายความในตารางที่ 4

จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากรวัยเรียนระดับ ประถมศึกษา (อายุ 6 – 11 ปี) 253,650 คน รับเข้าเรียน ได้ 180,302 คน ซึ่งรัฐ ได้ตั้งเป้าหมายรับนักเรียนวัยนี้เอาไว้ 89% (225,757 คน)

2. จุดที่นำพอใจ : เมื่อเทียบกับเกณฑ์ / เป้าหมายที่รัฐกำหนดไว้โดยใช้สูตร $P=C=F$

จังหวัดอำนาจเจริญรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (อายุ 6 –11 ปี) ได้ ต่ำกว่าเป้าหมาย อยู่ 45,455 (71.92%)

3. การเพิ่มศักยภาพ

ในระดับ ภาพรวม (MACRO : มหภาค) คือ รัฐในส่วนกลาง (กระทรวง กรม) พึ่งใช้กลไก สำคัญให้ เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้กลไกทางด้านกฎหมายหลัก คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ
- ใช้กลไกทางด้านนโยบายการบริหาร เน้น การกระจายหน้าที่ / อำนาจให้แก่องค์กร ท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) ชุมชน หมู่บ้าน องค์กร องค์กร มูลนิธิ วัด มัสยิด โบสถ์(คริสต์) เน้นความเป็นเอกภาพของนโยบาย
- ใช้กลไก ด้านการวางแผน เน้นที่การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเช่น PAN = PARTICPATION PLANNING, การวางแผนกลยุทธ์ STRATEGIC PLANNING เหล่านี้เป็นต้น

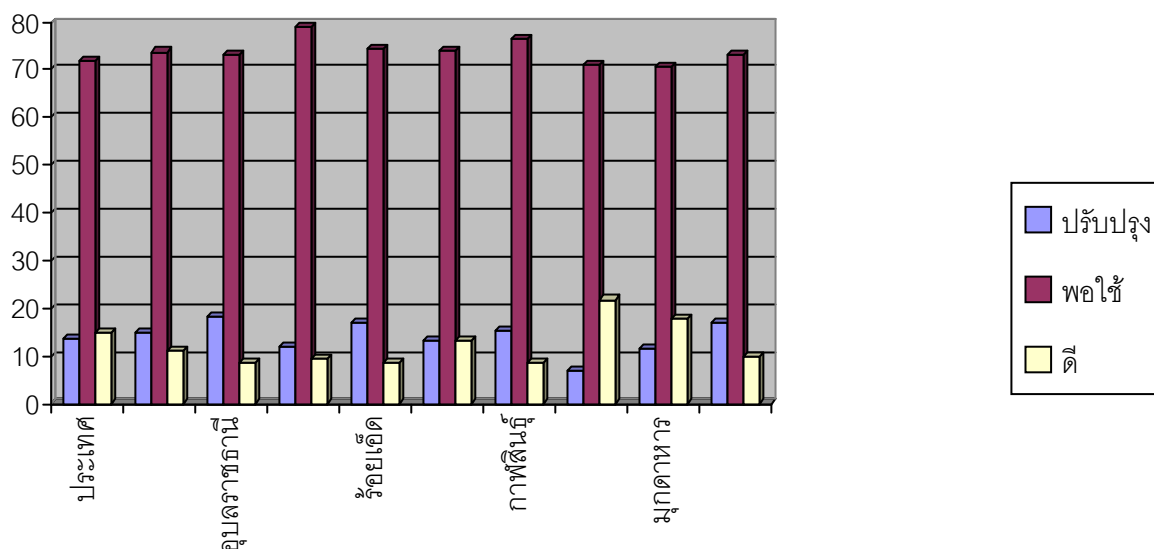
- รัฐ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น (ซึ่งน่าจะเป็น 100% เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนต้องได้เข้าเรียน) และตระหนักในคุณประโยชน์และความจำเป็นของการส่งเด็กเข้ารับการศึกษาตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้

ในระดับส่วนย่อย (MICRO : จุลภาค) ในระดับพื้นที่ปฏิบัติการ (ท้องถิ่น) พึงปฏิบัติตามกลไกสำคัญที่ส่วนกลางกำหนดให้เกิดผลจริงจัง เช่น

- กำหนดหน้าที่ / อำนาจในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่พื้นที่ปฏิบัติการ ซึ่งก็คือ องค์กรท้องถิ่น (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล) องค์กรทางศาสนา (วัด มัสยิด โบสถ์คริสต์) มูลนิธิ สมาคม ประชาชน ผู้ปกครอง ฯลฯ โดยทางราชการ (เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ) ในการสนับสนุน ส่งเสริมทางด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดผล ประเมินผล การสร้างสื่อ มาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพ นิเทศ ตรวจสอบ ฯลฯ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เหล่านี้เป็นต้น
- ทางราชการ (ทั้งส่วนกลางและเขตพื้นที่) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน ผู้ปกครอง ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
- หน่วยงานในระดับพื้นที่ (อบต. เทศบาล สุขาภิบาล ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน) ดำเนินการจัดทำระบบข้อมูล (DATA) สารสนเทศ (INFORMATION) ที่จำเป็นพื้นฐาน เช่น ประชากรกลุ่มอายุ(รายปี) เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กโยกย้าย (ย้ายเข้า / ออก ในพื้นที่)
- ดำเนินการให้เด็กเข้าเรียนตามกำหนด ตามเกณฑ์ ตามเป้าหมาย นั้นแหล่งสังคมในภาพรวมของจังหวัดอุบลราชธานี จึงจะได้รับการพัฒนาโดยกระบวนการทางการศึกษาต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาด้านคุณภาพ (QUALITATIVE DATA) เพื่อการวางแผนพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยตัวอย่างที่ยกมานี้เพื่อการวางแผนพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) วิชาภาษาไทย ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 รายจังหวัด เขตการศึกษา 10

ระดับ	ภาษาไทย			ภาษาอังกฤษ			สังคมศึกษา			คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์		
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ประเทศ	13.54	71.74	14.71	20.91	72.67	5.41	61.38	36.63	1.98	80.94	15.07	3.98	23.98	72.88	3.13
เขตการศึกษา 10	15.00	73.72	11.27	21.55	74.69	3.75	62.72	35.94	1.33	82.56	15.38	2.04	24.97	72.41	2.51
อุบลราชธานี	18.39	73.09	8.50	25.30	69.59	5.09	66.31	32.47	1.21	84.6	12.57	2.82	28.8	70.06	1.13
ยโสธร	11.77	78.94	9.27	22.02	74.60	3.37	63.24	36.07	0.68	80.65	16.55	2.79	20.28	78.53	1.17
ร้อยเอ็ด	16.93	74.34	8.72	27.80	70.27	1.91	67.32	31.97	0.70	96.25	3.580	0.15	28.49	71.16	0.33
มหาสารคาม	13.13	73.84	13.02	15.38	77.22	7.38	65.73	33.85	0.41	74.25	23.97	1.76	20.59	74.20	5.20
กาฬสินธุ์	15.11	76.45	8.420	21.03	77.40	1.55	65.75	33.08	1.15	83.5	15.25	1.23	24.63	72.77	2.58
นครพนม	7.01	71.19	21.79	12.98	82.54	4.46	51.00	45.12	3.86	67.93	24.71	7.34	23.65	72.54	3.79
มุกดาหาร	11.58	70.67	17.74	19.30	77.50	3.19	49.44	48.46	2.08	81.84	17.50	0.65	14.38	78.69	6.92
อำนาจเจริญ	16.87	73.22	9.90	18.82	80.53	0.63	60.28	38.29	1.42	77.24	22.57		29.06	68.12	2.81



1.อธิบายความ

จากข้อมูลที่ปรากฏ โดยแสดงออกมาทางกราฟนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าข้อมูลในการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 รายจังหวัด เขตการศึกษา 10 ในระดับประเทศ ระดับเขต และในระดับจังหวัดแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 10 นั้น ว่าปรับปรุง พอใช้ และดี มีค่าเท่าใด โดยที่เห็นชัดเจนนั้นคือ ภาษาไทย ส่วนใหญ่ในทุกระดับ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

2.สภาพปัญหา/จุดที่ยังไม่น่าพอใจ

- ในบางระดับ เช่น ประเทศ มหาสารคาม นครพนม มุกดาหาร นั้นระดับ ภาษาไทยอยู่ในขั้นดี เพราะค่าภาษาไทยในส่วนการปรับปรุงน้อยกว่า ในส่วน ดี
- ในบางระดับ เช่น เขต 10 อุบลราชธานี ยโสธร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ อานาจเจริญ อยู่ในขั้นต้องแก้ไขเพราะเนื่องจาก ภาษาไทย ปรับปรุงสูง กว่าระดับ ปรับปรุง และ ระดับ ดี

3.การเพิ่มศักยภาพ

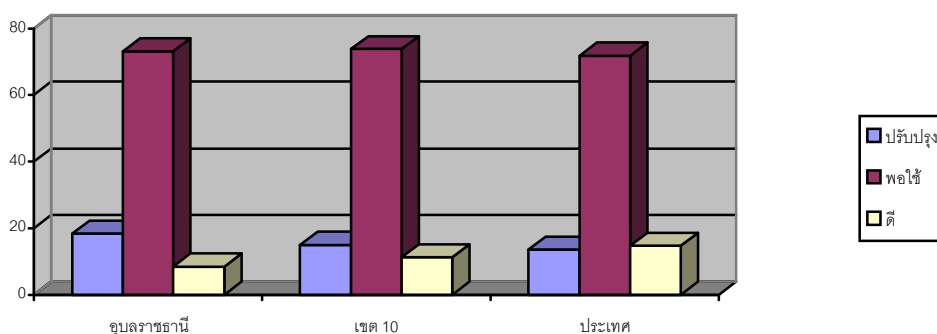
- ในระดับ ประเทศ มหาสารคาม นครพนม มุกดาหาร ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า พอใช้ ให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุง แผนการสอน กำหนดการสอนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น

- ในระดับ เขต 10 อุบลราชธานี ยโสธร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ อัญญาเจริญ ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า ปรับปรุง และพอใช้ให้น้อยลงให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุงแผนการสอน กำหนดการสอนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น



ตัวอย่างแสดงร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ
การศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540
บางจังหวัด เขตการศึกษา 10 เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้
ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน]
ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 จังหวัดอุบลราชธานี เขตการศึกษา 10

ระดับ	ภาษาไทย		
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี
อุบลราชธานี	18.39	73.09	8.50
เขต 10	15.00	73.72	11.27
ประเทศ	13.54	71.74	14.71



1.อธิบายความ

จากข้อมูลที่ปรากฏโดยแสดงออกมาทางกราฟนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าข้อมูลในการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 รายจังหวัด เขตการศึกษา 10 ในระดับประเทศ ระดับเขต 10 และจังหวัดอุดรราชธานีนั้นว่าปรับปรุง พอใช้ และดี มีค่าเท่าใด โดยที่เห็นชัดเจนนั้นคือ ภาษาไทยส่วนใหญ่ในทุกระดับ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

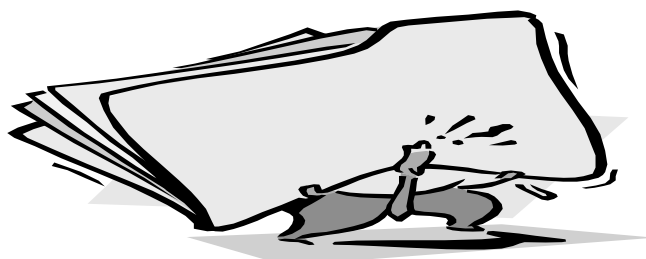
2.สภาพปัญหา/จุดที่ยังไม่น่าพอใจ

- ในบางระดับ เช่น ประเทศ นั้นระดับ ภาษาไทยอยู่ในขั้นดี เพราะค่าภาษาไทยในส่วนการปรับปรุงน้อยกว่า ในส่วน ดี
- ในบางระดับ เช่น เขต 10 อุดรราชธานี อยู่ในขั้นต้องแก้ไขเพราะเนื่องจาก ภาษาไทยปรับปรุงสูง กว่าระดับ ปรับปรุง และ ระดับ ดี

3.การเพิ่มศักยภาพ

- ในระดับ ประเทศ ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า พอใช้ให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุงแผนการสอน กำหนดการสอนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น

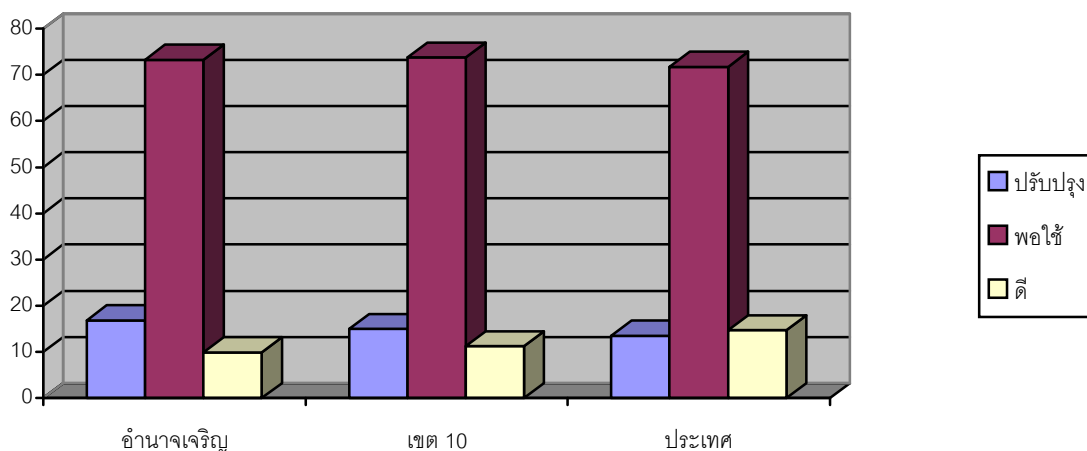
ในระดับ เขต 10 อุดรราชธานี ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า ปรับปรุง และพอใช้ให้น้อยลงให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุงแผนการสอน กำหนดการ



สอนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพตามเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 จังหวัด
อำนาจเจริญ เขตการศึกษา 10

ระดับ	ภาษาไทย		
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี
อำนาจเจริญ	16.87	73.22	
เขต 10	15.00	73.72	
ประเทศ	13.54	71.74	



1.อธิบายความ

จากข้อมูลที่ปรากฏโดยแสดงออกมาทางกราฟนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าข้อมูลในการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2540 รายจังหวัด เขตการศึกษา 10 ในระดับประเทศ ระดับเขต 10 และจังหวัดอำนาจเจริญนั้น

ว่าปรับปรุง พอใช้ และดี มีค่าเท่าใด โดยที่เห็นชัดเจนนั้นคือ ภาษาไทยส่วนใหญ่ในทุกระดับ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

2.สภาพปัญหา/จุดที่ยังไม่น่าพอใจ

- ในบางระดับ เช่น ประเทศ นั้นระดับ ภาษาไทยอยู่ในขั้นดี เพราะค่าภาษาไทยในส่วน การปรับปรุงน้อยกว่า ในส่วน ดี
- ในบางระดับ เช่น เขต 10 อานาจเจริญ อยู่ในขั้นต้องแก้ไขเพราะเนื่องจาก ภาษาไทย ปรับปรุงสูง กว่าระดับ ปรับปรุง และ ระดับ ดี

3.การเพิ่มศักยภาพ

- ในระดับ ประเทศ ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า พอใช้ให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุงแผนการสอน กำหนดการสอนให้ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น

ในระดับ เขต 10 อานาจเจริญ ต้องพัฒนาให้มีระดับค่า ปรับปรุง และพอใช้ให้น้อยลงให้น้อยลง และเน้นเพิ่ม ระดับค่า ดี ให้สูงขึ้น โดยพัฒนา วิธีการสอน ปรับปรุงแผนการสอน กำหนดการ สอนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น

